

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
  - 1.1 วิสัยทัศน์และโครงสร้างของหลักสูตร
  - 1.2 คุณภาพของผู้เรียน
  - 1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
  - 1.4 กระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
  - 1.5 การวัดและประเมินผล
2. การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร
  - 2.1 จุดประสงค์และกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
  - 2.2 หลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
  - 2.3 ความสามารถทางการสื่อสารภาษาอังกฤษ
  - 2.4 การสอนทักษะการสื่อสารในวิชาภาษาอังกฤษ
  - 2.5 การสอนทักษะการฟัง
  - 2.6 การสอนทักษะการพูด
3. วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response or TPR)
  - 3.1 ความหมาย
  - 3.2 ความเป็นมาของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
  - 3.3 แนวคิดพื้นฐานของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
  - 3.4 จุดมุ่งหมายของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
  - 3.5 กิจกรรมวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
  - 3.6 ประเภทของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
  - 3.7 ขั้นตอนวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
  - 3.8 การวัดผลและประเมินผลของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
  - 3.9 ข้อดีของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
  - 3.10 ข้อจำกัดของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง
4. การสอนปกติ
  - 4.1 วิธีสอนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษแบบปกติ
5. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
  - 5.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 5.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ (2545, หน้า 1-29) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

วิสัยทัศน์และโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคาดหวังว่า เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์

โครงสร้างของหลักสูตรภาษาต่างประเทศ กำหนดตามระดับความสามารถทางภาษาและพัฒนาการของผู้เรียน (proficiency-based) เป็นสำคัญ โดยจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

1. ช่วงชั้น ป.1 – 3 ระดับเตรียมความพร้อม (preparatory level)
2. ช่วงชั้น ป.4 – 6 ระดับต้น (beginner level)
3. ช่วงชั้น ม.1 – 3 ระดับกำลังพัฒนา (developing level)
4. ช่วงชั้น ม.4 – 6 ระดับก้าวหน้า (expanding level)

คุณภาพของผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิด และการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตรงตามจุดหมายของหลักสูตรอันเป็นคุณภาพตามความคาดหวังของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพได้ตามที่คาดหวังดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ผู้เรียนพึงมีเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว ไว้เป็นกรอบสำหรับแต่ละช่วงชั้น ดังนี้

วิสัยทัศน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ แสดงได้ดังภาพ 2 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 3)

ภาพ 2 วิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

คุณภาพของผู้เรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 2-5) ได้สรุปเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544 ไว้ดังนี้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการเรียนภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล และเกิดความมั่นใจในการที่จะสื่อสารกับชาวต่างประเทศ รวมทั้งเกิดเจตคติที่ดีต่อภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ โดยยังคงความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพได้ตามที่คาดหวังดังกล่าว หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดองค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ผู้เรียนพึงมีเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแล้ว ไว้เป็นกรอบสำหรับช่วงชั้นที่ 2 ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 2 (จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

1. เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยน และนำเสนอข้อมูลข่าวสารสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมในชุมชน
2. มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่านตามหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เวลาว่างและ

นันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อขาย ลมฟ้า อากาศ ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 1,050–1,200 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)

3. ใช้ประโยคเดี่ยว และประโยคผสม สื่อความหมายคัมพริบทต่าง ๆ

4. เข้าใจข้อความที่เป็นความเรียง และไม่ใช้ความเรียงในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในบริบทที่หลากหลาย

5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาตามบริบทของข้อความที่พบตามระดับชั้น

6. มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ นำเสนอและสืบค้นข้อมูลความรู้ในวิชาอื่นที่เรียนตามความสนใจ และระดับชั้น

7. มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศภายในห้องเรียน และในโรงเรียนในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อความเพลิดเพลิน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1. สาระ (strands)

สาระ คือ กรอบเนื้อหา (framework) หรือขอบข่ายองค์ความรู้ (content area) ที่จัดเป็นหมวดหมู่ (categories) ของเฉพาะเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สาระต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และควรได้รับการสอนในลักษณะบูรณาการมากกว่าจะแยกสอนทีละสาระ ซึ่งแยกเป็น 4 สาระ คือ

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร (communication)

ภาษาเพื่อการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาต่างประเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เพียงแต่การจดจำคำศัพท์ และรูปประโยคในภาษา นักเรียนต้องใช้ภาษาได้อย่างคล่อง เข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และตระหนักถึงวิธีการที่จะนำภาษาและวัฒนธรรมไปใช้ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ในสังคม

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม (cultures)

ภาษาและวัฒนธรรม หมายถึง การรับรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เป็นการทำให้นักเรียนตระหนักถึงทัศนคติของชาติอื่น ๆ รวมทั้งวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ รูปแบบพฤติกรรม และเข้าใจอิทธิพลของวัฒนธรรมของชาติอื่น ที่มีต่อสังคมของเรา วัฒนธรรมมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ แนวคิด (perspectives) การปฏิบัติ (practices) และผลผลิต (products) ภาษาเป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงแนวคิดด้านวัฒนธรรม นักเรียนจะมีโอกาสได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของตน หลังจากได้ศึกษาภาษาและวัฒนธรรมของชนชาติอื่น

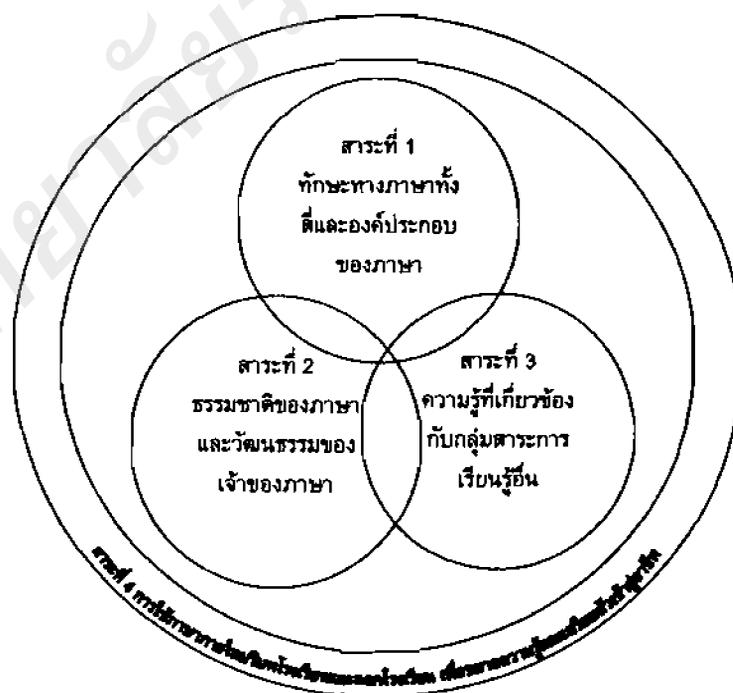
สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น (connections)

นักเรียนมีประสบการณ์เดิมของคนอยู่แล้ว เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นแหล่งความรู้ที่มีค่า การเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จะช่วยเสริมความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ให้กับนักเรียนในขณะที่กำลังฝึกฝนภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก (communities)

การที่นักเรียนสามารถนำประสบการณ์จากภายนอกโรงเรียน มาใช้ในโรงเรียนและนำความรู้ที่ได้รับในโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กรอบมโนทัศน์ (concept) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศทั้งสี่สาระ (strands) เป็นกรอบความรู้ที่ต้องบูรณาการไปด้วยกันในการจัดการเรียนการสอนแสดงได้ ดังภาพประกอบ (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 4)

ภาพ 3 กรอบมโนทัศน์ (concept) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

2. มาตรฐานการเรียนรู้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 ข, หน้า 6-15) กล่าวถึงสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของช่วงชั้นที่ 2 ที่ทำการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

1. เข้าใจเข้าใจคำสั่ง คำขอร้องภาษาท่าทางและคำแนะนำในสังคมรอบตัว
2. อ่านออกเสียงคำ ประโยค ข้อความง่าย ๆ ได้ถูกต้องตามหลักการออกเสียง
3. เข้าใจประโยค ข้อความสั้น ๆ โดยถ่ายโอนเป็นภาพหรือสัญลักษณ์เป็นประโยคหรือข้อความสั้น ๆ
4. เข้าใจบทสนทนา เรื่องสั้น เรื่องเล่า และนิทานง่าย ๆ

มาตรฐาน ค 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยใช้นวัตกรรมง่าย ๆ และสื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ในสถานศึกษา
2. ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อแสดงความต้องการของตน เสนอความช่วยเหลือผู้อื่น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา
3. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อขอให้ข้อมูล อธิบายเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน และสร้างองค์ความรู้โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่าง ๆ
4. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกของตน และบอกเหตุผลโดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษาและผลจากการฝึกทักษะต่าง ๆ รวมทั้งรู้วิธีการเรียนภาษาค่างประเทศที่ได้ผล

มาตรฐาน ค 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

1. ให้ข้อมูลง่าย ๆ เกี่ยวกับตนเอง สิ่งแวดล้อมและสังคมใกล้ตัวด้วยข้อความสั้น ๆ
2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว
3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ ที่ใกล้ตัวได้อย่างมีวิจารณญาณ
4. นำเสนอบทเพลงหรือกวีที่เป็นที่รู้จักหรือข้อมูลเกี่ยวกับสื่อประเภทต่าง ๆ ตามความสนใจด้วยความสนุกสนาน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

1. เข้าใจรูปแบบ พฤติกรรมและการใช้ถ้อยคำ สำนวนในการติดต่อปฏิสัมพันธ์ตาม วัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

2. รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณี เทศกาลงานฉลองในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา มาตรฐาน ค 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และ วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศกับภาษาไทยในเรื่อง เสียง สระ พยัญชนะ คำ วลี ประโยค และข้อความง่าย ๆ และนำไปใช้อย่างถูกต้อง

2. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับ วัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาและนำไปใช้อย่างเหมาะสม

3. เห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้และความ บันเทิงและการเข้าสู่สังคม

4. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ค 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการ เรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

1. เข้าใจถ่ายทอดเนื้อหาสาระภาษาต่างประเทศง่าย ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น ๆ

2. เข้าใจและถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เป็น ภาษาอังกฤษ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ค 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งใน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

1. ใช้ภาษาอังกฤษตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษาด้วยวิธีการและ รูปแบบง่าย ๆ

2. ใช้ภาษาอังกฤษ สื่อสารกับบุคคลภายในสถานศึกษา

มาตรฐาน ค 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้การศึกษา ต่อการประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

1. ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ในสถานการณ์จำลอง หรือในสถานการณ์จริง ๆ

2. ใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยรู้จักรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น และแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเหมาะสม

ผังโน้ตต้นไม้สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ดังภาพ 4 (กรมวิชาการ, 2546 ข, หน้า 13)

ภาพ 4 สาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กรมวิชาการ (2545 ค, หน้า 20) ได้สรุปเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนี้คือ

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาต่างประเทศ ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องรู้ความแตกต่างระหว่างเทคนิคการสอน วิธีสอน และแนวคิดทฤษฎี ซึ่งเป็นที่มาของวิธีสอนแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของคำทั้งสามระดับชั้น วิธีสอนบางวิธีเป็นที่นิยมใช้กันอยู่ยาวนาน บางวิธีถูกนำมาใช้เพียงช่วงระยะเวลาหนึ่ง แล้วก็เสื่อมความนิยมไป การที่วิธีสอนแต่ละวิธีไม่ได้รับความนิยมต่อเนื่อง มิใช่เพราะมีความล้มเหลวในการปฏิบัติจริง แต่มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านจิตวิทยา ด้านภาษาศาสตร์ และด้านการศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดในยุคสมัยต่าง ๆ ของนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักภาษาศาสตร์ ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาหลายแนวทางที่ได้พัฒนาไปหลายรูปแบบตามยุคสมัย จนถึงแนวการสอนเพื่อการสื่อสารที่มีลักษณะเด่นชัด คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner-center)

การจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติ มีการนำภาษาไปใช้ได้จริงตามหน้าที่ของภาษาในการสื่อความหมาย โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสภาพสังคม ดังนั้น การจัดการกระบวนการเรียนรู้ จะมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาให้มาก และให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจึงควรเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ต่าง ๆ (learning strategies) ที่เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีลีลาการเรียนรู้ (learning styles) เป็นของตนเอง กลยุทธ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ กลยุทธ์ในการสื่อสาร ทักษะการจำ ทักษะการถาม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การประเมินตนเอง การวางแผนจัดการเรียนรู้ของตนเอง การใช้วิธีเรียนแบบต่าง ๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ ได้เหมาะสมกับตนเองตามระดับชั้น

ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถสรุปได้ว่า วิธีสอนใดเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะแต่ละวิธีต่างก็มีจุดดีและจุดด้อย ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาวิวัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้ และวิธีสอนเพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเข้าใจเหตุผลและมองเห็น ความจำเป็นในการที่จะต้องปรับเปลี่ยน และประยุกต์วิธีสอนของตน เพื่อสามารถเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน และจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาในแต่ละระดับชั้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและเกิดศักยภาพสูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน

การวัดและประเมินผล

กรมวิชาการ (2546 ก, หน้า 251) ได้สรุปเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในหัวข้อต่อไปนี้เป็นคือ

หลักการในการวัดและประเมินผล

การวัดประเมินผลการเรียนรู้ จะต้องกำหนดแนวคิดและแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับ หลักการและแนวทางการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 และมาตรา 26 ระบบการประเมินการเรียนรู้ จะต้องมีความเที่ยงธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ.2540 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนที่ครูผู้สอน จะต้องจัดทำอย่างต่อเนื่องทั้งก่อน ระหว่าง และหลังเสร็จสิ้นการเรียนการสอน และจะต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองต่อเป้าหมายการเรียนรู้ระดับบุคคล สถานศึกษา และประเทศ รวมทั้งมีความเป็นสากลระดับนานาชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จึงต้อง ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการพัฒนาการของผู้เรียนและคุณธรรม ผลจากการ ประเมินจะต้องนำไปใช้เป็นสารสนเทศสำหรับติดตาม กำกับ สนับสนุน และพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น กระบวนการจัดการเรียนรู้ การ ประเมินผลการเรียนรู้ ระบบการวัดและประเมินผลที่สถานศึกษาต้องดำเนินการตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงเน้นไปที่การวัดและการประเมินในชั้นเรียน ซึ่งจะ นำไปสู่การชี้ให้เห็นถึงสภาพที่แท้จริงของผู้เรียน และสภาพจริงของการเรียนการสอนจากพฤติกรรม ที่ผู้เรียนได้แสดงออก (student performance) สะท้อนให้เห็นความสามารถที่หลากหลาย และ สอดคล้องกับสมรรถภาพที่แท้จริงจากการลงมือปฏิบัติจริง ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ข้อมูลที่นำมาประเมินต้องมาจากแหล่งต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และช่วยส่งเสริมให้เกิด การเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ให้สัมพันธ์เป็น เนื้อเดียวกัน และเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินควบคู่กันไป ตลอดช่วงระยะเวลาของการจัดการ เรียนการสอน เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการ ประเมินจึงมุ่งที่จะประเมินทั้งกระบวนการ (process) ผลการปฏิบัติหรือผลงาน (product) โดยมี จุดเน้นที่มีความหมายของพฤติกรรมและการแสดงออกพฤติกรรมอย่างเดี่ยวแต่อาจมีความหมาย แตกต่างกันได้ การออกแบบการประเมินในชั้นเรียน จึงต้องให้ครอบคลุมทั้งการประเมิน พัฒนาการ การประเมินกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ และประเมินอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อชี้ให้เห็นจุดแข็ง จุดอ่อน และความก้าวหน้าของผู้เรียน หรือประเมินความสามารถ รวบรวมอดสุดท้าย เพื่อตรวจสอบเป้าหมายของการศึกษา ประเด็นที่ควรได้รับการประเมิน จะ ประกอบด้วยการเรียนรู้ที่ได้มากกว่าหนึ่งอย่างเพื่อให้การประเมินผลการเรียนเป็นไปตาม ลักษณะดังกล่าว จึงต้องวางแผนการประเมินผลไปพร้อม ๆ กับการวางแผนการสอน เพื่อให้เกิด การเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตร การสอนและการประเมิน การวางแผนการประเมินเป็นส่วนสำคัญ

ของการวางแผนการสอน ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่เพิ่มเข้าไปในช่วงสรุปผลการสอน และหากได้มีการวางแผนการประเมินโดยรวมอย่างรอบคอบมีเหตุผลเป็นลำดับขั้นตอน ในขณะที่มีการวางแผนจัดกิจกรรมในหน่วยการสอน จะเป็นแนวทางที่ดีเยี่ยม ที่ทำให้เกิดความเข้าใจและรับประกันได้ว่า บรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในการจัดการเรียนการสอนจะมีการเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ผลที่ได้รับจากการสอนจะมีความชัดเจนต่อทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน เป็นไปตามการกำหนดแนวทางหลักสูตรที่กระบวนการสอนและการประเมินมีความสอดคล้องกัน และการกำหนดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน หลังจากการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ก่อให้เกิดการคิดย้อนกลับป้อนกลับมา ระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้ และแผนการประเมิน รวมทั้งชี้ให้เห็นว่า มีสิ่งใดที่จะต้องนำมาเข้าร่วมในการสอน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการเริ่มต้น บูรณาการแผนการจัดการเรียนรู้กับขั้นตอนของการประเมิน วงจรของการประเมินสามารถจะนำเข้ามาใช้สอดแทรกในช่วงใดของการสอนก็ได้ บางครั้งอาจนำเข้ามาใช้ในขั้นตอนของการทำกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อพบว่า กิจกรรมนั้นกระตุ้นความสนใจและความกระตือรือร้นของนักเรียน ผู้สอนจะกำหนดว่าจุดประสงค์มีกิจกรรมที่สามารถบรรลุความสำเร็จได้ ก็จัดให้มีการประเมินเพื่อตรวจและวัดผลสัมฤทธิ์ ดังนั้น ผู้สอนจึงสามารถจัดให้มีการเคลื่อนไหววงจรของการสอน ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ อันได้แก่ การวางแผนการสอน การดำเนินการสอน และการประเมิน คุณภาพของการสอน ครูผู้สอนควรเลือกใช้เครื่องมือประเมิน ให้หลากหลายและนำมาใช้ให้สอดคล้องเหมาะสม เพื่อชี้ให้เห็นภาพชัดเจนเกี่ยวกับความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนตามพัฒนาการทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นสาระสำคัญในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ รวมทั้งทักษะความสามารถองค์ความรู้ และการค้นพบพรสวรรค์ของตนเองขึ้น

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา และระดับชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียน การประเมินผลแต่ละระดับมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนและใช้ประเมินในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. การประเมินย่อย (formative assessment) เป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้เกิดขึ้นตลอดเวลาในชั้นเรียน เป็นการประเมินตนเองของผู้เรียนที่เขาจำเป็นต้องรู้ว่าขณะนั้นเขาเป็นอย่างไร นอกเหนือจากการที่จะต้องรู้ว่าเป้าหมายที่เขาต้องการอยู่ที่ใด และจะทำให้สมบูรณ์ได้อย่างไร เป็นการประเมินที่ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนอยู่ในกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อครูปรับปรุงให้เหมาะสม ผลการประเมินจะนำไปสู่การปรับแผนการจัดการเรียนรู้ของครู

2. การประเมินผลรวม (summative assessment) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินเมื่อเรียนจบหน่วยการเรียน/ปลายภาค/ปลายปี/จบช่วงชั้น เพื่อตัดสินความสามารถของ

ผู้เรียนที่สัมพันธ์กับมาตรฐานระดับชาติ มักตีค่าเป็นตัวเลข ผลการประเมินจะนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการ

3. การประเมินระดับชาติ (national tests) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินการบรรลุผลตามมาตรฐานเมื่อจบช่วงชั้น เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ ให้ข้อมูลการประเมินผลรวมกับโรงเรียน เพื่อนำไปใช้สำหรับติดตามควบคุมให้เกิดการปฏิบัติตามมาตรฐาน

การประเมินผลทางภาษา

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาคตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูผู้สอนเป็นผู้ที่เสาะแสวงหาวิธีสอน และเทคนิคการสอนภายในชั้นเรียนให้เกิดความรู้แบบผสมผสาน โดยคาดหวังว่า ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ที่เกิดขึ้นภายในตน และสามารถใช้ภาษาคตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้จริง ส่วนลักษณะภาษาที่นำมาประเมินควรเป็นภาษาที่ใช้ในสถานการณ์สื่อสารตามสภาพจริง คือ เป็นข้อความที่สมบูรณ์ในตัวเองเป็นภาษาที่เจ้าของภาษาใช้ มีความเป็นธรรมชาติอยู่ในบริบท ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถและประสบการณ์ของผู้เรียนด้วยการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ควรประเมินความสามารถในการสื่อความหมายไม่ควรแยกการใช้ภาษาออกจากสถานการณ์ และควรวัดให้ครอบคลุม นั่นคือ ต้องประเมินทั้งความรู้ ซึ่งหมายถึงเนื้อหาทางภาษา ประกอบด้วย เสียง คำศัพท์ โครงสร้าง ไวยากรณ์ ประเมินทั้งความสามารถหรือประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง ทักษะในการนำความรู้ไปใช้การเลือกภาษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับความคิดและสถานการณ์และประเมินขอบเขตของการใช้ภาษา นั่นคือ สมรรถภาพในการสื่อสาร ซึ่งหมายถึง ทักษะการรู้จักปรับตนเองของนักเรียนในสถานการณ์การสื่อสาร สามารถแยกได้เป็น 4 สมรรถภาพย่อย ดังนี้

1. สมรรถภาพทางภาษา (linguistic competence) เป็นสิ่งที่บ่งบอกความสามารถในการใช้เนื้อหาภาษา ได้แก่ การเปล่งเสียง การสร้างคำ การใช้คำศัพท์ และโครงสร้างประโยค

2. สมรรถภาพทางภาษาศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม (socio linguistic and socio – cultural competence) เป็นความสามารถในการรู้จักใช้ภาษาคตามวัฒนธรรม สังคม รู้จักปรับภาษาให้เหมาะกับบุคคลและกฎเกณฑ์ทางสังคม ตามบทบาทและสถานภาพในสถานการณ์การสื่อสาร

3. สมรรถภาพทางการเรียบเรียงถ้อย (discourse competence) เป็นความสามารถในการเรียบเรียงลำดับความคิด เชื่อมโยงประโยคเป็นข้อความ เชื่อมโยงข้อความเป็นความหลัก ความรอง รายละเอียด ตามบริบท ไม่ว่าจะเป็นข้อความที่สื่อสารด้วยวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษร

4. สมรรถภาพทางยุทธศาสตร์การสื่อสาร (strategic competence) เป็นความสามารถในการใช้วิธีการทดแทนต่าง ๆ เพื่อดำเนินการสื่อสารให้ต่อเนื่อง เช่นการอธิบายคำด้วยท่าทางหรือด้วยการใช้ประโยคเทียบเคียง

การประเมินผลทางภาษา จึงไม่ได้มีลักษณะเป็นเส้นตรง แต่เป็นแบบวงจร โดยแต่ละส่วนมีหน้าที่ให้ข้อมูลแก่กันและกัน และควรนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่เขาได้เรียนมา และเพื่อให้เกิดความรู้สึกภูมิใจในผลที่เกิดกับตนเอง

การกำหนดจุดประสงค์ในการประเมิน

ในการออกแบบการประเมินทักษะทางภาษากว่า ผู้สอนต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมินให้ชัดเจนตามสมรรถภาพในการสื่อสาร โดยอาจแยกเป็นประเด็นตามจุดประสงค์ในการประเมิน ดังนี้

1. ประเมินเนื้อหาทางภาษาหรือการใช้ภาษา

1.1 ถ้าต้องการประเมินเนื้อหาย่อย ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของประโยคจะมุ่งวัดที่ไวยากรณ์ คำศัพท์ การออกเสียง

1.2 ถ้าต้องการประเมินวิธีการที่นักเรียนนำเอาองค์ประกอบเหล่านี้มารวมกันในขณะที่ใช้ภาษาต้องประเมินการใช้ภาษา

2. ประเมินสมรรถภาพทางภาษา

2.1 ถ้าต้องการประเมินการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับบุคคลตามสถานภาพทางสังคม จำเป็นต้องประเมินสมรรถภาพทางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรม

2.2 ถ้าต้องการประเมินความสละสลวยในการลำดับความภาษา จำเป็นต้องประเมินสมรรถภาพการเรียบเรียงถ้อยคำ

2.3 ถ้าต้องการประเมินวิธีการหาข้อมูล การแก้ปัญหาในการพูด จำเป็นต้องประเมินสมรรถภาพทางยุทธศาสตร์การสื่อสาร

3. ประเมินการเรียนรู้ภาษา

3.1 ความสามารถในการใช้พจนานุกรม

3.2 ความสามารถในการหาความหมายของคำที่ไม่รู้จัก

3.3 รู้จักใช้ภาษาในการถามเพื่อแสวงหาคำตอบ

4. ประเมินทักษะการเรียนรู้ทั่วไป

4.1 การทำงานร่วมกันในหมู่

4.2 การรู้จักตนเองว่า รู้อะไร และยังจำเป็นต้องเรียนรู้อะไร

4.3 ยุทธศาสตร์ในการหาข้อมูลที่ไม่รู้

4.4 การปฏิบัติตามคำสั่งในการทดสอบ

5. เครื่องมือวัดและประเมินผลทางภาษา

ผู้สอนสามารถเลือกใช้เทคนิคการประเมินทางภาษาหลาย ๆ รูปแบบ ในการรวบรวมข้อมูลความสามารถของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแตกต่างกันไป ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่จัดลำดับตามลักษณะความยากง่าย จากแบบจำกัดคำตอบ ไปสู่แบบที่สามารถตอบได้อย่างอิสระ ตามลักษณะของเครื่องมือที่ต้องกำหนดไปในทิศทางเดียวกัน

แนวคิดในการประเมินผลทางภาษานี้ จะไม่ได้นำมาใช้เพื่อการเปรียบเทียบ หรือ จำกัดลำดับผู้เรียน เช่น การใช้แบบทดสอบมาตรฐาน แต่เป็นการประเมินในลักษณะที่เป็น แนวทางที่จะให้มีการเปรียบเทียบความพยายามของผู้เรียนกับรูปแบบของความดีเยี่ยมต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสม และพยายามที่จะทำให้การยกระดับผลการเรียนมีความเป็นปรนัยมากขึ้น แต่ยังคงมีความเป็นอัตนัยในการดำเนินการ โดยอาศัยเกณฑ์ (criteria) ที่ได้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อ ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบการประเมินเหล่านี้ ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย หรือนำไปตรวจสอบและการประเมินการทำงานทั้งของตนเองและเพื่อนร่วมงาน

6. แนวทางในการทดสอบภาษา

6.1 การทดสอบทักษะการฟัง เช่น

การทดสอบการจับใจความสำคัญของคำพูด (skimming) เช่น

6.1.1 ฟังข่าวแล้ว ให้นักเรียนเขียนชื่อบุคคล สถานที่ที่ได้ยินข่าว

6.1.2 ฟังผู้สอนเล่าเรื่องหรือนิทานที่คุ้นเคย นักเรียนตั้งชื่อเรื่อง

6.1.3 ฟังผู้สอนเล่า อธิบาย เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ บุคคลหรือเหตุการณ์

นักเรียนเขียนสิ่งที่ผู้สอนเล่า

6.1.4 ฟังเทปที่บันทึกจากรายการวิทยุ เช่น ข่าวทั่วไป ข่าวกีฬา พยากรณ์ อากาศ ฯลฯ นักเรียนบอกว่า เป็นรายการประเภทใด

6.2 การทดสอบความเข้าใจความ (oral comprehension)

แบบทดสอบความเข้าใจในการฟังที่เป็นมาตรฐานมักจะมีการทดสอบความ เข้าใจข้อความอยู่ด้วยการทดสอบความเข้าใจในการฟัง สามารถวัดได้ทั้งที่เป็นหน่วย ความหมายย่อย และความเข้าใจโดยรวม เช่น

6.2.1 การทดสอบหน่วย

6.2.2 การฟังคร่าว ๆ เพื่อจับคำศัพท์ที่รู้ความหมาย

6.2.3 การจับใจความสำคัญ โดยการ

1) ฟังเรื่องราว หรือนิทาน สถานที่ บุคคล เหตุการณ์ แล้วตั้งชื่อเรื่อง

2) ฟังบทความแล้วสรุปใจความ ด้วยการเขียน หรือตอบด้วย True /

False

3) ฟังแถบบันทึกเสียงเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวันเช่น กีฬา บันเทิง พยากรณ์อากาศ ฯลฯ แล้วบอกได้ว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร

4) ฟังบทสนทนาแล้วเลือกภาพที่ตรงกับบทสนทนานั้น ๆ

6.3 การทดสอบการรับข้อมูล เช่น

6.3.1 ให้ฟังข้อความ แล้วให้กรอกข้อมูล หรือทำเครื่องหมายแสดงเส้นทาง จุดหมายปลายทางลงในตารางหรือแผนที่

6.3.2 สมมุติให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ แล้วสรุปข้อความจากสิ่งที่ได้ยิน

6.3.3 ให้ผู้เรียนฟังเฉพาะข้อความที่ต้องการ

6.4 การทดสอบการถ่ายทอดคำพูดหรือเรื่องราว (transfer the oral messages) ใช้วัดในระดับค่อนข้างสูง เป็นการทดสอบความสามารถของ 2 ทักษะที่ปรากฏในชีวิตจริง คือ ทักษะการรับสารและถ่ายทอดออกเป็นทักษะการส่งสาร เช่น สมมุติให้นักเรียนได้รับโทรศัพท์ฝากข้อมูล แล้วให้จดบันทึกไว้ หรือให้นำไปส่งข่าวต่อด้วยการพูดก็ได้ ซึ่งถ้าวัดเฉพาะทักษะการรับสาร ก็อาจให้ถ่ายทอดเป็นภาษาแม่ได้ รูปแบบนี้สามารถนำไปใช้กับนักเรียนระดับสูงได้ หรือผู้สอนเล่าเรื่องให้นักเรียนฟัง แล้วให้นักเรียนไปเล่าต่อให้เพื่อนฟัง แล้วบันทึกเทปไว้สำหรับให้คะแนนภายหลัง

6.5 การเขียนตามคำบอก (dictation)

แบบสอบถามเขียนตามคำบอก สามารถทำนายความชำนาญทางภาษาที่มีอยู่ได้ และผู้สอนสามารถทราบถึงปัญหาของนักเรียนในด้านโครงสร้าง

การทดสอบการฟังนั้น อาจจะทำได้ในลักษณะของทักษะสัมพันธ์ระหว่างฟังเขียน หรือ ฟัง พูด เป็นการทดสอบความสามารถ 2 ทักษะที่ปรากฏในชีวิตจริงทักษะการรับสารและถ่ายทอดออกเป็นทักษะการส่งสาร ฯลฯ

6.6 การทดสอบทักษะการพูด แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

6.6.1 การพูดที่มีการควบคุม สามารถทดสอบได้โดย

- 1) การให้ตัวนะที่สามารถมองเห็นได้ แต่นักเรียนควรมีความคุ้นเคยกับสัญลักษณ์ที่ใช้เสียก่อน
- 2) การให้ตัวนะที่เป็นคำพูด อาจใช้ภาษาแม่ หรือภาษาที่เรียน หรือในบางครั้งอาจเขียนก็ได้
- 3) การสอบพูดปากเปล่าด้วยวิธีการทดสอบแบบโคลซ (cloze)
- 4) การเล่าเรื่อง (narrative task) เล่าเรื่องให้ฟังแล้วให้ไปเล่าต่อให้เพื่อนฟัง แล้วบันทึกเทปไว้
- 5) ให้พูดตามสถานการณ์สมมุติ โดยใช้ภาษาตามหน้าที่ (function)

เหมาะสม

6.6.2 การพูดโดยอิสระในสถานการณ์การสื่อสารอย่างแท้จริง เช่น

- 1) ให้บรรยายเหตุการณ์ในภาพพูด ถ้าเป็นระดับเริ่มเรียนอาจให้คำสั่งเป็นภาษาแม่
- 2) ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องง่าย ๆ
- 3) ให้พูดตามหัวข้อที่กำหนดให้ ควรให้หลาย ๆ หัวข้อ
- 4) ให้บรรยายสิ่งของ บุคคล ฯลฯ
- 5) ให้พูดเพื่อสนับสนุนความคิดของตนเอง ได้แย้ง ปฏิเสธ พูดหักล้าง

ข้อโต้แย้ง

6) สนทนาและสัมภาษณ์ เนื้อหาในการสัมภาษณ์ควรเลือกให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน แบบสัมภาษณ์ที่เป็นนามธรรม ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การให้เหตุผลในการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจให้อ่านบทความที่เตรียมไว้ล่วงหน้าการสนทนา จะเป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน

7) ให้พูดคำเสนอข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น บทความ ภาพ วิดีทัศน์

8) ให้พูดสรุปจากเอกสาร

9) ให้พูดเชิงวิเคราะห์โดยนำเสนอหน้าชั้น

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การทดสอบภาษาเพื่อการสื่อสาร อาจผสมผสานลักษณะย่อยและแบบบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาได้จริง

7. เกณฑ์การประเมิน (scoring rubrics) โดยทั่วไป มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ

7.1 เกณฑ์ (criteria) หรือแนวทางต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการพิจารณา เช่น ความถูกต้อง การใช้ภาษา ความคล่องแคล่ว ความคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ

7.2 คำอธิบาย (rubrics) หมายถึง ระดับคุณภาพของแต่ละแนวทางหรือเกณฑ์ ว่ามีความสำเร็จอยู่ในระดับใดจึงจะได้ตามเกณฑ์

รูปแบบของเกณฑ์การประเมิน จำแนกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม (holistic rating scale)

เป็นแนวทางในการให้คะแนน โดยพิจารณาจากภาพรวมของผลงาน โดยนำเอาองค์ประกอบสำคัญที่บ่งบอกถึงผลงานที่คาดหวัง มาจัดทำเป็นรายการ ระบุคำอธิบายที่บรรยายลักษณะของเกณฑ์ในแต่ละรายการเรียงร้อยต่อกันเป็นภาพรวมที่แสดงถึงคุณภาพให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในแต่ละระดับ กำหนดเป็นเพียงคะแนนเดียวสำหรับงานหรือ การปฏิบัติ เหมาะที่จะนำมาใช้ในการประเมินทักษะการเขียน ทักษะการพูด เช่น ในการประเมินการใช้ภาษาสำหรับการเขียน ตอบแบบไม่จำกัด องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การสื่อความ ความต่อเนื่อง ความเชื่อมโยง เครื่องหมายวรรคตอน ฯลฯ กล่าวคือ สามารถตรวจสอบความสามารถในการสื่อความ ความต่อเนื่องของแนวคิด ความคิดสร้างสรรค์ และความสละสลวยของภาษาได้

2. เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน (analytic rating scale)

เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วน คือ แนวทางการให้คะแนน โดยพิจารณาจากแต่ละส่วนของงานที่มีลักษณะการตอบที่จำกัด ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดแนวทางการให้คะแนน โดยมีคำนิยามหรือคำอธิบายลักษณะของงานในส่วนนั้น ๆ ในแต่ละระดับให้ชัดเจน กล่าวคือ กำหนดการพิจารณาเป็นประเด็นต่าง ๆ แยกกันในงานชิ้นเดียว ซึ่งครูผู้สอนจะสามารถเปรียบเทียบงานนั้นได้โดยตรงกับเกณฑ์ที่กำหนด และส่วนใหญ่จะพิจารณาไม่เกิน 4 ด้าน

แนวทางในการสร้างเกณฑ์การประเมินทางภาษา

แนวทางที่จะนำมาใช้สร้างเกณฑ์ในการพิจารณาคำตอบ ที่แสดงความสามารถทางภาษาของผู้เรียน ควรกำหนดให้ครอบคลุมความสามารถที่ต้องการวัด และให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน เช่น ความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และโครงสร้าง ความสละสลวยทางภาษา สื่อความได้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการ (คำสั่ง) ที่ใช้ท้าทายความสามารถ เป็นต้น จากนั้นจึงนำหัวข้อหรือแนวทางในการพิจารณานั้น มากำหนดเป็นคำอธิบาย หรือบรรยายคุณภาพ กำหนดเป็นเกณฑ์การให้คะแนน แนวทางหรือหัวข้อสำหรับการประเมินทางภาษา

การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน จัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการนำไปสู่การพูด การอ่าน การจับใจความสำคัญ ทำความเข้าใจ จดจำแล้วนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ (กรมวิชาการ, 2545 ก, หน้า 109)

จุดมุ่งหมายและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

จุดมุ่งหมายของการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้ สถานการณ์จริง โดยผู้สอนคอยกระตุ้นและช่วยผู้เรียนให้รู้จักแสดงออกซึ่งความคิดเห็นทั้งโดยทักษะการพูดและทักษะการเขียน รวมทั้งให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจข้อความที่อ่าน หรือเข้าใจสิ่งที่ได้ฟัง (กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา, 2542, หน้า 12)

สุมิตรา อังวัณกุล (2539, หน้า 121) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษและประโยชน์ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนฝึกภาษา ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ภาษาด้านต่าง ๆ เช่น เสียง คำศัพท์ โครงสร้างมาใช้ประกอบกันเพื่อให้สื่อความหมายได้ตามต้องการ
2. กิจกรรมช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษา เพราะการทำกิจกรรมเป็นการฝึกการใช้ภาษา ทำให้ผู้เรียนเห็นว่า การเรียนรู้ทางภาษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง การทำกิจกรรมเป็นงานกลุ่ม หรืองานคู่ ทำให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจในการใช้ภาษา มากกว่าการให้ทำงานพร้อมกันทั้งชั้นในแบบเดิม ซึ่งมักจะมีผู้เรียนไม่กี่คนที่สนใจ และมีส่วนร่วมในการฝึกภาษาอย่างจริงจัง
3. กิจกรรมช่วยให้การเรียนภาษาเป็นไปอย่างธรรมชาติ ทั้งนี้ เพราะผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ เมื่อได้ลองทำอะไรด้วยตนเอง กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาเอง จึงเป็นการเรียนรู้อย่างธรรมชาติ
4. กิจกรรมช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในการทำกิจกรรม ผู้เรียนได้สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือในระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และครูผู้สอน ซึ่งก่อให้เกิด

บรรยากาศอันดี ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น การสื่อสารระหว่างนักเรียนเป็นไปได้โดยอิสระมากกว่าการฝึกใช้ภาษาทีละคน

หลักสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

สมิตรา อังวัฒนกุล (2539, หน้า 112) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของวิธีการสอนตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสาร มุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อความหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นหลักสำคัญดังนี้

1. ต้องให้ผู้เรียนรู้ว่ากำลังทำอะไร เพื่ออะไร ผู้สอนต้องบอกให้ผู้เรียนทราบถึงความมุ่งหมายของการเรียน และการฝึกใช้ภาษา เพื่อให้การเรียนภาษาเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนแล้ว สามารถทำบางสิ่งบางอย่างเพิ่มขึ้นได้ นั่นคือ สามารถสื่อสารได้ตามที่ตนต้องการ เช่น ในทักษะการอ่าน เมื่อเรียนหรือฝึกแล้ว ผู้เรียนสามารถอ่านคำแนะนำวิธีใช้อุปกรณ์บางอย่างได้ หรือในทักษะพูด ผู้เรียนสามารถพูดถามทางสถานที่ที่ต้องการจะไปได้

2. การสอนภาษาโดยแยกเป็นส่วน ๆ ไม่ช่วยให้ผู้เรียนรู้การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่ากับการสอนในลักษณะบูรณาการในชีวิตประจำวัน การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมักต้องใช้หลายทักษะรวม ๆ กันไป และในบางครั้งก็ต้องอาศัยกิริยาท่าทางประกอบ ดังนั้น ผู้เรียนภาษาก็ควรจะได้ทำพฤติกรรมเช่นเดียวกับในชีวิตจริง

3. ต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษาเหมือนในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริง ในการทำกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกข้อความที่เหมาะสมกับบทบาทและสถานการณ์ด้วย นั่นคือ ผู้เรียนต้องได้เรียนรู้ความหมายของสำนวนภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

4. ต้องให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษาให้มาก ๆ การที่ผู้เรียนจะสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้นั้น นอกจากผู้เรียนต้องทำกิจกรรมการใช้ภาษาแล้ว ยังต้องมีโอกาสได้ทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ด้วย

5. ผู้เรียนต้องไม่กลัวว่าจะใช้ภาษาผิด แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา (use) มากกว่าวิธีใช้ภาษา (usage) ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึงไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนทุกครั้ง ควรแก้ไขเฉพาะที่จำเป็น เช่น ข้อผิดพลาดที่ทำให้เกิดซ้ำบ่อย ๆ มิฉะนั้นอาจทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจ และไม่กล้าใช้ภาษาในการทำกิจกรรม นอกจากนี้การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ควรให้ความสำคัญในเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา (fluency) เป็นอันดับแรก ซึ่งภาษาที่ใช้ อาจไม่ถูกต้องนัก แต่สื่อความหมายได้ ส่วน ความถูกต้องของการใช้ภาษา (accuracy) ก็ควรคำนึงถึงด้วยเช่นกัน

ขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

กรมวิชาการ (2542, หน้า 16) ได้กำหนดขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ซึ่งจะมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอ (presentation) หมายถึง ครูเสนอเนื้อหาภาษาให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบและความหมาย
2. ขั้นฝึก (practice) หมายถึง ครูให้ผู้เรียนฝึกภาษาที่เสนอในขั้นที่ 1 ในกิจกรรมที่ครูเป็นผู้ให้แนวทางหรือควบคุมอยู่
3. ขั้นใช้ (production) หมายถึง ครูให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่ฝึกมาบ้างแล้ว จากขั้นที่ 2 ในกิจกรรมกลุ่ม หรือกิจกรรมคู่ในทักษะต่าง ๆ

สุมิตรา อังวัณกุล (2539, หน้า 115) ได้สรุปขั้นตอนการสอนไว้ดังนี้

1. ขั้นเสนอเนื้อหา (presentation or introducing new language)

ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนในแนวใด การเสนอเนื้อหาใหม่จัดเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่สุด ในขั้นนี้ ครูให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ มีการนำเสนอเนื้อหาใหม่ โดยจะมุ่งเน้นการให้ผู้เรียนได้รับรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและรูปแบบของภาษาที่ใช้กันจริงโดยทั่วไป รวมทั้งวิธีการใช้ภาษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการออกเสียงความหมายคำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์

2. ขั้นฝึกปฏิบัติ (practice)

เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งจะเรียนรู้ใหม่ จากขั้นการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการฝึกแบบควบคุมหรือชี้นำ (controlled practice/directed activities) โดยมีผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึกไปสู่การฝึกแบบค่อย ๆ ปลดปล่อยให้ทำเองมากขึ้น เป็นแบบกึ่งควบคุม (semi-controlled) การฝึกในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้จึงเน้นที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก แต่ก็มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีการใช้รูปแบบภาษานั้น ๆ ด้วยเช่นกัน ในการฝึกครูผู้สอนจะเริ่มจากการฝึกปากเปล่า (oral) ซึ่งเป็นการพูดแบบง่าย ๆ ก่อน จนได้รูปแบบภาษาแล้วค่อยเปลี่ยนสถานการณ์ไปสู่สถานการณ์เหล่านี้เป็นสถานการณ์ที่สร้างขึ้นภายในห้องเรียน เพื่อฝึกการใช้โครงสร้างประโยคตามบทเรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าตนใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้ อาจตรวจสอบความเข้าใจด้านความหมายได้ ต่อจากนั้นจึงให้ฝึกการเขียน (written) เพื่อเป็นการฝึกความแม่นยำในการใช้

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (production)

ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นับเป็นขั้นสำคัญขั้นหนึ่ง เพราะการฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเปรียบเสมือนการถ่ายโอนการเรียนรู้ภาษา จากสถานการณ์ในชั้นเรียนไปสู่ การนำภาษาไปใช้จริงนอกห้องเรียน การฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั่วไป มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้ลองใช้

ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จำลองจากสถานการณ์จริง หรือที่เป็นสถานการณ์จริงด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวเท่านั้น การฝึกในลักษณะนี้ช่วยให้ครูผู้สอนและผู้เรียนได้รู้ว่า ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้ภาษาไปแล้วมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปปรับใช้ตามความต้องการของตนเองแค่ไหน ซึ่งการที่จะถือว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง คือ การที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เองแค่ไหน ซึ่งการที่จะถือว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง คือ การที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เองโดยอิสระ ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่พบในชีวิตจริง นอกจากนี้ ผู้เรียนจะได้มีโอกาสนำความรู้ทางภาษาที่เคยเรียนมาแล้วมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในการฝึกในชั้นตอนนี้อีกด้วย เพราะผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาตามรูปแบบที่กำหนดมาให้ เหมือนดังการฝึกในชั้นการฝึก และการได้เลือกใช้ภาษานี้เอง จะช่วยสร้างความมั่นใจในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีโอกาสใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนต้องสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

ความหมายของการฟัง พูดภาษาอังกฤษ

ริเวอร์ส (Rivers, 1970, p.158) ให้ความหมายของการฟัง-พูดว่า เป็นการสื่อสารผ่านการพูด ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่เป็นเสียง การแปลงสัญญาณผ่านช่องทางในการรับสารแล้วแปลงสัญญาณเป็นคำสารสู่เป้าหมาย

วิดโดสัน (Widdowson, 1983, p.59) ให้ความหมายของการฟังว่า หมายถึงความสามารถที่เข้าใจประโยคที่ผู้พูดพูดนั้นสัมพันธ์กับประโยคอื่นอย่างไร มีหน้าที่อย่างไรในการสื่อสาร และสามารถเลือกเฉพาะประโยคที่มีความหมายกับวัตถุประสงค์ในการฟัง โดยตัดส่วนที่ไม่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการพูดออกไป

คราเชน (Krashen & others, 1983, pp.79-98) ให้ความหมายของการฟังว่า การให้ปัจจัยที่มีความหมายแก่ผู้ฟัง โดยไม่บังคับให้ผู้ฟังที่ฟังภาษาเป้าหมายเป็นภาษาที่สอง ต้องได้ตอบออกมาเป็นภาษาพูดในทันที แต่จะให้โอกาสและเวลาในการฟังเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จนกว่าผู้ฟังจะรับรู้และสามารถเรียนรู้ภาษาพอสมควรแล้วจึงค่อย ๆ ได้ตอบออกมา ซึ่งในระยะแรกอาจเป็นการได้ตอบด้วยภาษากาย ภาษาท่าทางก่อนแล้วจึงค่อย ๆ พัฒนาเป็นภาษาพูดในที่สุด

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2529, หน้า 19) ให้ความหมายว่า การฟัง พูด เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม จึงมีการเปลี่ยนแปลงให้ฝึกทักษะการสื่อสารในระดับข้อความ ซึ่งเน้นการเลือกประโยคมาใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม แทนการนำบทสนทนาในลักษณะที่เน้นโครงสร้างมาใช้ เพราะผู้ฟังและผู้พูดต่างก็มีจุดประสงค์ที่จะสื่อความหมายของตนเอง ผู้ฟังต้อง

ตีความสิ่งที่ผู้พูดพูด และสามารถตอบโต้ได้ด้วยภาษาที่ผู้ฟังเข้าใจ หรือตรงกับความตั้งใจที่จะสื่อความหมายของผู้พูด ทักษะการสื่อสารไม่สามารถแยกจากกันได้ แม้ว่าในบางครั้งเราจะใช้ทักษะฟังอย่างเดียว เช่น ฟังวิทยุ ฟังการอธิบาย แต่ผู้ฟังจะต้องตีความสิ่งที่ฟังได้

วิดโดสัน (Widdowson, 1983, p.60) กล่าวว่า การพูดได้เป็นทั้งการกระทำ หรือการผลิต และการส่งในการพูดนั้น จะมีการแลกเปลี่ยนบทบาทระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง เป็นการพบปะสังสรรค์เพื่อสื่อความเข้าใจ การพูดไม่เพียงแต่ใช้วิธีในการออกเสียงเท่านั้น แต่ยังต้องใช้ท่าทาง การเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อในส่วนต่าง ๆ ของใบหน้าและร่างกาย กล่าวคือ การพูดที่ออกเสียงเป็นการสื่อความหมายโดยผ่านวิธีในการรับสาร หรือหู ส่วนการพูดที่ไม่ออกเสียงสามารถสื่อความหมายผ่านทางสายตาให้เป็นที่เข้าใจได้ สรุปได้ว่า ความสามารถทาง การฟังพูดภาษาอังกฤษ หมายถึง การสื่อสารทางวาจาของคน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งต่างมีจุดประสงค์ที่จะสื่อความหมายของตนเอง หากผู้พูดสามารถสื่อสารให้ผู้ฟังเข้าใจได้ตามความต้องการ ก็นับว่ามีทักษะในการพูด ขณะเดียวกันเมื่อผู้ฟังสามารถสื่อความหมายในสิ่งที่ฟังได้ ก็นับว่ามีทักษะในการฟัง และผู้ฟังที่ดีจะสามารถเลือกจำเฉพาะส่วนที่ผู้พูดต้องการสื่อความหมายได้ด้วย จากข้อความดังกล่าวข้างต้น เราจึงสรุปได้ว่า ความหมายของการฟัง พูด ภาษาอังกฤษ คือ ความสามารถในการสื่อสารที่เมื่อผู้สนทนาด้วยแล้วเราสามารถเข้าใจความต้องการของบุคคลนั้น และเมื่อเราต้องสื่อสารตอบโต้ เราต้องทำให้เขาสามารถรับรู้ได้ว่าเราสื่อสารว่าอย่างไร หรือมีความต้องการประการใด จึงจะได้ชื่อว่าเรามีความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษ

การสอนทักษะการสื่อสารในวิชาภาษาอังกฤษ

แอสเชอร์ (Asher, 1982, pp.17-19) พัฒนาการสอนภาษาจากการเรียนภาษา โดยวิธีธรรมชาติ ประกอบกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ด้วยวิธี TPR โดยกล่าวว่า ธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กก่อนที่เด็กจะสามารถพูดคำหนึ่งคำได้ออกมาได้นั้น จะต้องผ่านประสบการณ์ในการฟังมาอย่างมากมายมาก่อน ในขั้นแรกเด็กจะค่อย ๆ ลอกเลียนแบบการใช้ภาษาด้วยการสื่อความหมาย โดยการเคลื่อนไหววิธีต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น การมอง การหัวเราะ เป็นต้น

แอสเชอร์ ยังมีความเชื่ออีกว่า ความเข้าใจในด้านการฟังของเด็กไม่เพียงแต่ตีกว่าทักษะการพูดเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาการพูดอีกด้วย ที่เป็นเช่นนี้ เพราะสมองและระบบประสาทสามารถเรียนรู้การฟังก่อนการพูด สังเกตได้จากทารกที่เด็กฟังและเข้าใจภาษาหรือสังเกตจากเด็กที่ไม่สามารถพูดได้มากกว่าหนึ่งคำ แต่มีความเข้าใจและทำตามผู้ใหญ่ได้ เมื่อได้รับคำสั่ง ฉะนั้น ในการเรียนการสอนที่จะให้ได้ผลดี ควรพิจารณาขั้นตอนของการเรียนภาษาโดยธรรมชาติ โดยดูจากความสำคัญของการฟังและความเข้าใจเป็นหลักก่อนที่จะมุ่งไปสู่ทักษะด้านอื่น ๆ

นอกจากนี้ การฝึกฟังมาก ๆ จะทำให้เกิดความชำนาญในการฟัง การออกเสียงและสำเนียงที่คตินั้น ขึ้นอยู่กับการฟังที่ชัดเจนและถูกต้องด้วย การที่ผู้เรียนได้ยินตัวเองออกเสียงอย่างไม่ถูกต้องในขั้นแรก ๆ อาจทำให้เกิดความสับสนในการแยกเสียง และการจำเสียงที่ถูกต้อง ถ้าให้ผู้เรียนฝึกพูดตั้งแต่เริ่มเรียน ความผิดพลาดก็จะมีมากและเป็นสิ่งที่กีดขวางการเรียนรู้อีกด้วย ถ้าให้ฝึกทักษะฟังก่อนทักษะพูด ผู้เรียนจะได้ประสบการณ์แรกเริ่มในการเรียนภาษาที่ดี สามารถโต้ตอบได้อย่างถูกต้องและมีความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ภาษาอีกด้วย

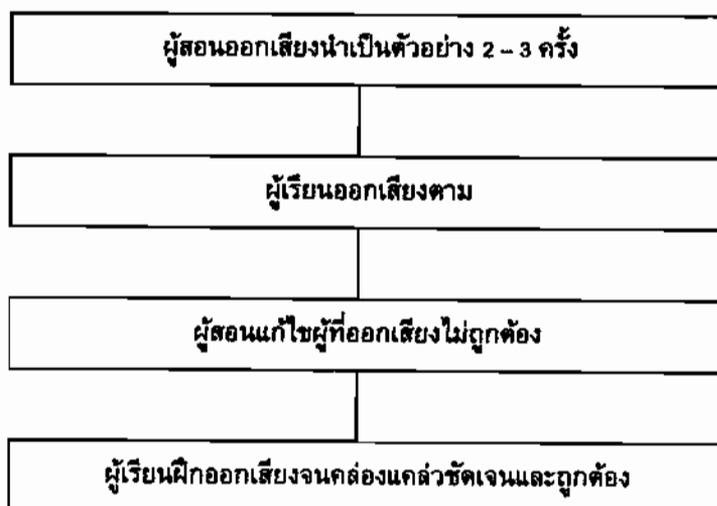
สรุปได้ว่า ความสามารถในการพูดจะเกิดขึ้นจากการที่ได้รับปัจจัยป้อนที่มีความหมายทางการฟังมาแล้วอย่างเพียงพอและจะต้องใช้เวลาในการปรับตัว ซึ่งจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และความคิดจากการโต้ตอบคู่สนทนา ซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตใจและร่างกายของผู้พูด โดยจะเกิดขึ้นอย่างฉับพลันพร้อม ๆ กัน (Finocchiaro & Brumfit, 1983, p.140)

การสอนทักษะการฟัง

จากแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จะไม่นิยมแยกสอนทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน แต่จะเป็นการผสมผสานกิจกรรมกับความรู้ทางภาษาที่หลากหลาย เพื่อเป็นวิถีทางให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้

โดยมีแนวคิดว่าการฟังเป็นการสื่อสารในชีวิตประจำวันที่จะทำให้ผู้ฟังและผู้พูดเข้าใจกับทักษะการฟัง จึงเป็นทักษะแรกๆที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ก่อนเพื่อทำความเข้าใจ จึงจะสามารถปฏิบัติตามหรือพูดโต้ตอบได้ทักษะการฟังจึงเป็นพื้นฐานไปสู่การพูด การอ่านและการเขียน ฉะนั้น ทักษะการฟังจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนที่จะได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอและจริงจัง (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2537) ขั้นตอนในการสอนการฟัง มีดังนี้

ขั้นตอนในการสอนการฟัง ประกอบด้วยรายละเอียดดังในแผนภาพ (ทิพพิติ อ่องแสงคุณ, 2535)

จากขั้นตอนการสอนการฟัง ต้องมีการฝึกฝนทักษะการฟังเพิ่มเพื่อผู้เรียนจะจดจำและแยกแยะเสียงได้ถูกต้อง ซี.บี.พอลสตันและคณะ (C.B. Paulston et al., 1976 อ้างถึงใน สุมิตรา อังวณิชกุล, 2537) ได้เสนอแนะขั้นตอนการฝึกทักษะการฟัง สรุปได้ดังนี้

1. กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและให้ผู้เรียนรู้จุดมุ่งหมายของการฝึกทักษะการฟังว่า เมื่อฟังจบแล้วจะต้องตอบคำถาม ปฏิบัติตาม หรือเขียนเรื่องราว
2. ให้ผู้เรียนฟังข้อความหรือเรื่องราวที่เตรียมไว้ ข้อความหรือเรื่องราวนั้นควรใช้ความเร็วปกติ ผู้ฟังสามารถฟังซ้ำได้เมื่อต้องการ จำนวนครั้งขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเรื่องที่ฟังหรืองานที่ให้ปฏิบัติ
3. ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัด หรืองานที่มอบหมายให้หลังการฟังแล้ว
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับเมื่อมีการตรวจ เมื่อเป็นกำลังใจ หรือแก้ไขข้อบกพร่อง การจัดกิจกรรมการสอนทักษะการฟัง ควรปฏิบัติตามลำดับจากง่ายไปหายาก ดังนี้ (ทิพพิติ อ่องแสงคุณ, 2535)

1. การฟังเสียงพยัญชนะ คำเดี่ยว วลีและประโยค ทำได้โดยให้แสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ดัง เช่น ปฏิบัติตามคำสั่ง วาดรูป เล่นเกม เป็นต้น โดยให้สังเกตการณ์เน้นเสียงหนักเบา ในคำ เสียงพยัญชนะต้น กลางหรือท้ายคำ และระดับเสียงสูงต่ำในประโยค
2. การฟังโดยพยายามเชื่อมโยงคำต่าง ๆ ที่ได้ยินเป็นกลุ่มที่มีความหมายเพื่อให้จำง่าย
3. การฟังเนื้อเรื่องสั้น ๆ ควรมีคำศัพท์และโครงสร้างที่ผู้เรียนรู้จัก และให้ผู้ฟังสรุปและเล่าได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ใครทำอะไรหรือไม่ได้ทำอะไร มีเนื้อหาสำคัญอย่างไร
4. การฟังบทสนทนาหรือข้อความต่าง ๆ ซึ่งควรเป็นบทสนทนาหรือข้อความที่อยู่ในชีวิตประจำวัน

การเรียนจะใช้การพูดเป็นตัวกลางในการฝึกเนื้อหาของภาษา เท่ากับเป็น การยอมรับว่า ให้ผู้เรียนฟังเนื้อหาทุกตอนก่อนเพื่อเป็นบทนำ เพราะการเรียนจะต้องฟังไปพูดไป ถ้าขาดการฟังก็ย่อมพูดไม่ได้ ดังนั้น การสอนการฟังจึงแยกออกเป็น 2 ชนิด คือ การสอนการฟังเพื่อการออกเสียง และการฟังเพื่อความเข้าใจ

การสอนการฟังและการออกเสียง หมายถึง การฝึกให้ผู้เรียนฟังเสียงและสำเนียงที่ถูกต้องของคำหรือกลุ่มคำ รวมทั้งประโยค จุดประสงค์ในการฝึกก็เพื่อที่จะให้จำเป็นแบบในการที่จะพูดต่อไป เมื่อมีวัตถุประสงค์ ดังกล่าว การฝึกให้ฟังจึงจำเป็นต้องให้ฟังซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จนสามารถจับเสียงและสำเนียงของคำหรือประโยคได้ถูกต้อง ความสามารถในการฟังแบบนี้ต้องอาศัยการทดสอบด้วยการฟังแล้วให้ผู้เรียนพูดออกมา จึงจะจับได้ว่าฟังผิดหรือถูก เพราะฉะนั้นในการสอนต้องให้ผู้เรียนฟังไปและพูดไป ถ้าเพียงแต่จะสอนให้ฟังอย่างเดียวไม่ได้พูดก็ไม่เกิดประโยชน์ และถ้าผู้เรียนฟังแล้วไม่ได้พูดก็จะพูดไม่ถูก โดยเหตุที่การสอนต้องอาศัยทักษะฟังและพูดคู่กันไป จึงขอแยกการสอนออกเป็น 2 ตอน คือ ชั้นของการฟัง และชั้นของการออกเสียง เนื้อหาย่อยของการสอนแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การสอนเสียงสระ พยัญชนะที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนไทย เช่น /g/v/z หรือเพี้ยนเสียงไปจากภาษาไทย เช่น /r/ และเสียงที่ปรากฏในตำแหน่งที่ต่างกัน เช่น ในภาษาไทยไม่มีเสียง /v/ และ /s/ ในตำแหน่งที่ข้างท้ายของสระ เป็นต้น

2. การสอนเสียงหนักเบา ระดับเสียงสูงต่ำในประโยค จังหวะ และการเว้นวรรคตอน การสอนจะต้องทำไปพร้อมๆ กับการสอนคำและประโยค นั่นคือ ทักษะที่สอนคำศัพท์ใหม่ ครูจะต้องให้ผู้เรียนออกเสียงสระ พยัญชนะให้ถูกต้อง และจะต้องใส่เครื่องหมายเสียงเน้นหนักประจำคำด้วย เช่นเดียวกับที่ปรากฏในพจนานุกรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนไปที่ละน้อย ๆ และเกิดความแม่นยำตั้งแต่ต้น มิใช่เก็บคำสะสมไว้โดยไม่รู้ว่าเป็นเสียงหนักเบาอยู่ที่ไหน ไซ้วิธีเดาสุ่ม และลงเสียงเน้นหนักเบาเอาเองตามใจชอบ จนเกิดความเคยชินอย่างผิด ๆ เมื่อเรียนไปถึงระดับสูงการแก้ไขจะทำได้ยากมาก

การสอนการฟังเพื่อความเข้าใจ

การสอนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการฟังนี้ อาจสอนพร้อมๆ กับการฝึกพูดหรือฝึกอ่านได้ แบบฝึกอาจจะเป็นรูปประโยค หรือเป็นเรื่องสั้น ๆ ครูจะพูดประโยคหรือเรื่องนั้นด้วยอัตราเร็วปกติ หรือจะอัดเสียงลงเทป เพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ได้ยินนั้นถูกต้องหรือไม่ คำถามคำตอบอาจจะทำรูปปากเปล่า หรือให้ผู้เรียนอ่านคำถามแล้วเขียนคำตอบก็ได้เนื้อหาที่จะนำมาทำเป็นแบบฝึกหัดนั้น ครูจะต้องพิจารณาเลือกสิ่งที่ผู้เรียนเคยเรียนมาแล้ว ซึ่งอาจจะเป็นเรื่องของเสียง คำศัพท์และไวยากรณ์ รวมทั้งการฟังเพื่อความเข้าใจด้วย

การสอนทักษะการพูด

ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ฉะนั้น การพัฒนาทักษะการพูดจึงต้องใช้เวลาช้านในการฝึก ต้องมีแรงจูงใจและความถนัดของผู้เรียน และขึ้นอยู่กับคุณภาพในการสอนของครูด้วย (สุมิตรา อังวัณกุล, 2539, หน้า 90) การสอนการพูดที่ดีต้องใช้ภาษาที่พบจริงในชีวิตประจำวัน (เสงี่ยม โควรัตน์, 2534, หน้า 43) เป็นเรื่องรอบ ๆ ตัวผู้เรียน มีความยาวเพียง 2 บรรทัด สำหรับผู้เริ่มเรียนและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเรียนมากขึ้น โดยธรรมชาติของเด็กหัดพูด จะพูดทีละคำ ๆ จนเป็นประโยคสั้น ๆ จากธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของเด็ก บทเรียนเริ่มต้นจึงสอน การพูดเลียนแบบตามธรรมชาติ ปัญหาจึงมีว่าทำอย่างไร ผู้เรียนจึงจะชินกับการพูดภาษาอังกฤษเมื่อเติบโตขึ้น สามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ตามสถานการณ์ในสภาพจริงได้ แนวทางพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ มีดังนี้

1. สร้างความเคยชิน

1.1 ทุกครั้งเมื่อครูเข้าชั้นเรียน ควรเริ่มต้นด้วยการทักทายเป็นภาษาอังกฤษด้วยประโยคง่าย ๆ จะเป็นการอุ่นเครื่องที่ดี เมื่อผู้เรียนสามารถพูดได้ตอบประโยคง่าย ๆ ได้ ก็จะมีกำลังใจ และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ทำให้กล้าที่จะแสดงออก กล้าพูดภาษาอังกฤษโดยไม่รู้ตัว

1.2 เมื่อจะออกคำสั่งให้ผู้เรียนทำอะไรก็ตาม ครูควรเลือกใช้คำสั่งเป็นภาษาอังกฤษอย่างง่าย ๆ ที่เหมาะสมกับระดับชั้น หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาไทยที่ไม่จำเป็น จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่พูดไม่คล่องแคล่ว จะทำให้ผู้เรียนกล้าพูดมากขึ้น

1.3 ฝึกให้ผู้เรียนใช้คำ หรือกลุ่มคำ หรือประโยคภาษาอังกฤษที่จำเป็น

2. สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ครูภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาจะต้องรู้จักคัดเลือกรูปแบบประโยคที่เหมาะสมกับผู้เรียน เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น เพลง เกม การสร้างสถานการณ์และบทบาทสมมติ อาจเป็นสถานการณ์ที่ครูกำหนด หรือผู้เรียนแต่งเอง เป็นต้น

3. สร้างความถูกต้องแม่นยำ

นอกจากการสร้างความเคยชินและสร้างความสนุกสนานแล้ว สิ่งที่คุณมองข้ามไม่ได้คือ ความถูกต้อง แม่นยำ ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องไวยากรณ์ กฎเกณฑ์ วิธีออกเสียง และสำเนียง มีความรู้เรื่องคำศัพท์ และการนำภาษาอังกฤษไปใช้เป็นอย่างดี เพื่อจะเป็นรูปแบบที่ดีให้แก่ผู้เรียน

4. สร้างบรรยากาศ

ครูต้องรู้จักสร้างบรรยากาศ เริ่มตั้งแต่ครูก้าวเข้าชั้นเรียน โดยใช้กิจกรรมและสื่อต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ มีการเคลื่อนไหว เพลิดเพลินและสนุกสนาน มีความกระตือรือร้นที่จะพูดภาษาอังกฤษโดยอิสระไม่ต้องรอให้ครูบังคับ นอกจากนี้ ครูจะต้องรู้จักจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้ออำนวยต่อบรรยากาศการฝึกพูดภาษาอังกฤษ

5. สร้างความมั่นใจ

ครูต้องสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นับตั้งแต่ก้าวแรกที่ครูเข้าชั้นเรียน ด้วยบุคลิก ท่าทาง และน้ำเสียงที่น่าเชื่อถือและศรัทธา สร้างความเป็นกันเองให้คำชมเชยเมื่อผู้เรียนพูดได้ถูกต้อง และครูควรมีความอดทนคอยให้ความช่วยเหลืออย่างจริงใจ เมื่อพบว่าผู้เรียนมีปัญหาในการพูด ให้โอกาส ให้กำลังใจ ครูควรหลีกเลี่ยงบรรยากาศที่เคร่งเครียดเกินไป พยายามให้ผ่อนคลายมากที่สุด เพื่อสร้างเจตคติที่ดีของผู้เรียนต่อการพูดภาษาอังกฤษ มีกำลังใจและความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างไม่เคอะเขิน และมีความกระตือรือร้นที่ฝึกพูดภาษาอังกฤษให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ (เฉลิมพล ดาวเรือง, 2535) การสอนพูดในที่แท้จริงแทรกอยู่ในเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนเรียน เช่น ไวยากรณ์ คำศัพท์ อ่านและเขียน เป็นต้น เพราะในการฝึกเนื้อหาเหล่านั้น ๆ จะใช้การฝึกเป็นบันไดช่วยให้ผู้เรียนเกิดความแม่นยำในเนื้อหา

การพูดเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกเพื่อแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ผู้อื่น หรือสถานการณ์อื่นหรือใช้ถ้อยคำเพื่อโน้มน้าวผู้อื่นให้คล้อยตามตนเอง การพูดเป็นเครื่องมือของคนในการใช้ภาษา ดังนั้น ครูจึงต้องมีหน้าที่ที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนพูด โดยการหาแบบฝึกหัดที่เหมาะสมมาให้ผู้เรียนทำ ให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการแสดงออก สำหรับการสอนพูดอาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับเตรียมตัว สอนให้พูดเลียนแบบตัวอย่าง ส่วนมากได้แก่ การเลียนแบบประโยคที่ถูกต้องจากครู หรือจากเทปบันทึกเสียง และท่องจำประโยคพื้นฐานต่าง ๆ

2. ระดับแสดงออก เมื่อผู้เรียนสามารถจำคำและประโยคได้พอควรแล้ว จะสามารถพูดแสดงความคิดเห็นของตนเองออกไปให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

การสอนทักษะการสื่อสาร ต้องสอนควบคู่กันไป โดยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในเนื้อหาที่ฟังก่อน จึงจะเริ่มค้นพูดเลียนแบบ และเมื่อสามารถเลียนแบบแล้ว จึงจะหัดพูดในสิ่งที่อยากขึ้น โดยครูผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการฝึกพูดและให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน

วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

ความหมาย

เทคนิคการสอนภาษาด้วย TPR- Total Physical Response หมายถึง การสอนภาษาโดยใช้ท่าทาง โดยให้ผู้เรียนฟังคำสั่งจากครูแล้วผู้เรียนทำตาม เป็นการประสานการฟังกับการใช้การเคลื่อนไหวของร่างกายเป็นการตอบรับให้ทำตามโดยผู้เรียนไม่ต้องพูด วิธีสอนภาษาโดยใช้ท่าทางใช้สำหรับการเริ่มต้นเรียนภาษาที่ 2

ความเป็นมาของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response Method)

วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (Total Physical Response) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า TPR พัฒนาโดยนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ชื่อ เจมส์ แอชเชอร์ (James Asher) ในปลายปีคริสต์ทศวรรษ 1960 ซึ่งวิธีสอนนี้ได้แนวคิดจากการวิจัยด้านจิตวิทยาพัฒนาการและทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีสอนแบบนี้ได้โยนโยทฤษฎีของการจำในเชิงจิตวิทยา ที่กล่าวว่า ถ้าบุคคลได้ฝึกฝนบ่อย ๆ หรืออย่างเข้มข้น อย่างต่อเนื่อง ก็จะเกิดการเก็บสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ และสามารถระลึก และถ่ายทอดออกมาได้ การจำเกิดการฝึกท่องจำ หรือการแสดงท่าทาง แอชเชอร์กล่าวว่า การสอนด้วยการตอบสนองด้วยท่าทาง มีเป้าหมายที่จะใช้สมองซีกขวาในการควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย (การแสดงออก) ของบุคคล ซึ่งจากการมุ่งพัฒนาการแสดงออกของสมองซีกขวาในช่วงแรกของการเรียนภาษา ทำให้สมองซีกซ้าย ซึ่งควบคุมทางภาษาเกิดปฏิกริยาสนองตอบจนเกิดการเรียนรู้ขึ้น แอชเชอร์ มุ่งพัฒนาความเข้าใจในการฟังในช่วงต้นของการเรียนรู้ โดยการแสดงท่าทาง ซึ่งวิธีสอนแบบนี้ใช้คำสั่งเป็นหลักในการสอน โดยครูผู้สอนเป็นผู้ออกคำสั่งแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม เมื่อนักเรียนคนใดพร้อมแล้ว อาจเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ออกคำสั่ง แล้วให้เพื่อน ๆ ปฏิบัติตามก็ได้ จากการสังเกต การเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กเล็ก แอชเชอร์ พบว่า เด็กเหล่านี้จะใช้เวลาหลายเดือนในการฟังที่เลี้ยงก่อนที่เขาจะพูดได้ ผลผลิตทางภาษาจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กพร้อมที่จะพูดเท่านั้น นอกจากนี้ เขายังพบว่า ประโยคที่

เสียงใช้กับเด็กเล็กมักจะเป็นประโยคคำสั่ง ตัวอย่างเช่น “เก็บของเล่น” หรือ “โบกมือลา” แล้วเด็กก็ปฏิบัติตามคำพูดเหล่านั้น ในห้องเรียนภาษาต่างประเทศ แอชเชอร์ กล่าวว่า การเปลี่ยนเป้าหมายของการเรียนภาษา เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง เป็นการพูดที่สามารถฟังและเข้าใจเพื่อลดความกังวลของนักเรียน ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายกว่า

วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีจุดหมายเพื่อลดความกังวลของนักเรียน นอกจากนั้นยังทำให้บรรยากาศในการเรียนไม่เครียด และช่วยให้นักเรียนสนุกสนานด้วย แอชเชอร์ กล่าวย่ำว่า มีครูผู้สอนเป็นจำนวนมากใช้คำสั่งที่ซ้ำกันในการทำให้นักเรียนสนใจบทเรียน เขายังกล่าวเสริมว่า คำสั่งที่ใช้ควรมีการสับเปลี่ยนบ่อย ๆ เพื่อไม่ให้นักเรียนจำได้ในลักษณะของการท่องจำ และยังเตือนครูผู้สอนว่าควรหลีกเลี่ยงการแก้อข้อผิดพลาดของนักเรียน เพราะจะทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออกต่อไป ครูควรอดทนต่อข้อผิดพลาดของนักเรียน เพราะเป็นเรื่องธรรมดาในการเรียนภาษา อย่างไรก็ตาม ถ้านักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษา การสนทนากับเพื่อนและครูจะเกิดขึ้นครูจะเป็นศูนย์กลางในวิธีสอนแบบ TPR เพราะครูเป็นผู้เลือกสื่อที่จะสอน ออกคำสั่งพร้อมทั้งท่าหน้าที่แม่แบบ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ละเอียดเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าประโยคคำสั่งและขั้นตอนการสอนต่าง ๆ ได้บรรจุลงในแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว และมีการประเมินความเข้าใจของนักเรียน โดยการสังเกต การปฏิบัติตามคำสั่งการสอนด้วยการตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เริ่มเรียนภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กเล็ก อย่างไรก็ตามมีข้อวิพากษ์วิจารณ์มากมายว่า จะนำความรู้ที่ได้ไปใช้อย่างไรในสถานการณ์จริง เพราะจุดเด่นของ TPR คือ การใช้ประโยคคำสั่งเรียนรู้ ไวยากรณ์ และคำศัพท์ ทำให้ความสามารถในการสื่อสารของนักเรียนอยู่ในวงจำกัด นอกจากนี้ การสอนแบบนี้ไม่สามารถทำให้นักเรียนสื่อสารภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ และแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือเข้าสังคมได้อย่างฉับพลัน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเป็นจำนวนมากพบว่า วิธีสอนแบบ TPR เหมาะกับนักเรียนในระดับสูง แอชเชอร์ยอมรับว่า วิธีสอนแบบ TPR ควรใช้ร่วมกับวิธีสอนแบบอื่น ๆ ถึงแม้ว่า TPR จะพัฒนานักเรียนในเรื่องของโครงสร้าง ไวยากรณ์ และคำศัพท์การสอน ไวยากรณ์ และคำศัพท์ในทักษะการอ่านและการเขียนก็มีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากเช่นกัน ทั้ง ๆ ที่มีข้อวิพากษ์วิจารณ์งานวิจัยหลายชิ้นก็ชี้ให้เห็นว่า TPR มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทัศนคติในการเรียนภาษาต่างประเทศ เพิ่มพูนแรงใจ และช่วยให้ความจำคงทนตลอดจนการใช้ TPR ในช่วงแรกของการเรียนภาษา ซึ่งนักเรียนสามารถโต้ตอบโดยใช้ท่าทางแสดงออก เนื่องจากการสื่อสาร (communication) เป็นเป้าหมายสำคัญในการสอนภาษาต่างประเทศ ดังนั้น TPR จึงเป็นรูปแบบการสอนที่ควรใช้กับผู้เริ่มเรียนภาษา และเลือกใช้วิธีสอนอื่น ๆ เมื่อนักเรียนพร้อมที่จะพูด (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์, 2542, หน้า 2-3)

วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง เป็นตัวอย่างหนึ่งของแนวการสอนภาษาต่างประเทศแบบใหม่ ซึ่งเน้นความเข้าใจ (The Comprehension Approach) แนวการสอนแบบนี้ให้ความสำคัญต่อการฟังเพื่อความเข้าใจ วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางใช้วิธีให้ผู้ฟัง ฟัง และ

ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สอน ผู้บุกเบิกวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางนี้ คือ เจมส์ แอชเชอร์ (James Asher) ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซึ่งได้นำแนวคิดที่เห็นความเข้าใจนี้มาทดลองใช้ในปี ค.ศ.1969 และสรุปผลว่า การเรียนภาษาจะได้ผลช้าลง ถ้านักเรียนรีบร้อนที่จะพูดเร็วเกินไป เน้นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน นักเรียนควรได้รับการฝึกฟังให้เข้าใจก่อนที่จะฝึกให้พูด นักเรียนจะเริ่มพูดเมื่อพร้อมที่จะพูด นักเรียนจะเรียนรู้ภาษาจากการสังเกตการกระทำของผู้อื่น และจากการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง การที่นักเรียนรู้สึกว่าคุณเองประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น เป็นสิ่งสำคัญช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปได้ดียิ่งขึ้น (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2539, หน้า 85)

วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ในขั้นแรกจะมุ่งทักษะการฟัง และตามด้วยการเคลื่อนไหวทันที เวลาที่ใช้ในการเรียนร้อยละ 70 จะให้กับการฟังและทำตามคำสั่ง อีกร้อยละ 20 ใช้ในการฝึกพูด ส่วนการอ่านและ การเขียนนั้นใช้เวลาเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ลักษณะของการสอนแบบนี้จะเน้นการฝึกด้วยประโยคคำสั่ง โดยครูผู้สอนพูดคำสั่งพร้อมกับแสดงท่าทางประกอบ ให้นักเรียนปฏิบัติพร้อมกัน และพูดประโยคคำสั่งนั้น ๆ ประมาณ 2 – 3 ครั้ง จนกว่านักเรียนจะพร้อมที่จะทดลองด้วยตนเอง โดยไม่มีแบบอย่างจากผู้สอน การแสดงออกด้วยท่าทางเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติตามประโยคคำสั่ง เพราะทำให้นักเรียนเข้าใจ และสื่อความหมายได้ตรงที่สุด คำสั่งที่นำมาใช้ในระยะเวลาต้นของชั่วโมงแรกนั้น และเข้าใจง่าย ต่อมาลักษณะของคำสั่งอาจจะเพิ่มให้ซับซ้อนยิ่งขึ้นตามลำดับ แต่ต้องไม่ซับซ้อนจนเกินไปจนนักเรียนสับสน การฝึกมาก ๆ จะทำให้เกิดความชำนาญในการฟัง การออกเสียง และสำเนียงที่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับการฟังที่ชัดเจนและถูกต้อง การที่นักเรียนได้ยินเสียงของตัวเองในขั้นแรก ๆ อาจทำให้เกิดความสับสนในการแยกเสียง และการจำเสียงที่ถูกต้อง ถ้านักเรียนได้ฝึกพูดโดยการให้นักเรียนมีระยะเวลาแห่งการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มากที่สุดตั้งแต่เริ่มเรียน ความผิดพลาดก็จะมีมาก และเป็นสิ่งขัดขวางการเรียนรู้อีกด้วย ถ้าให้ฝึกทักษะการฟังก่อนทักษะการพูด นักเรียนจะได้ประสบการณ์แรกเริ่มในการเรียนภาษาที่ดี สามารถตอบโต้ได้อย่างถูกต้อง และมีความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วย (สมิตรา อังวัฒนกุล, 2539, หน้า 86)

แนวคิดพื้นฐานของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

สมิตรา อังวัฒนกุล. (2539, หน้า 86) ได้กล่าวถึงวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางอิงแนวความคิดที่ว่า การสื่อความหมายของภาษาต่างประเทศ อาจทำได้โดย การปฏิบัติ หรือการทำกริยาอาการประกอบ นักเรียนจะจำได้ดี ถ้าได้ปฏิบัติหรือแสดงการโต้ตอบด้วยการเรียนภาษา การเรียนเป็นกลุ่มคำที่มีความหมายไม่ใช่การเรียนคำแบบโดด ๆ เน้นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน นักเรียนควรได้รับการฝึกฟังให้เข้าใจก่อนจึงจะฝึกให้พูด นักเรียนจะเริ่มพูดเมื่อพร้อมที่จะพูด นักเรียนจะเรียนรู้ภาษาจากการสังเกตการกระทำของผู้อื่น และจากการปฏิบัติด้วยตนเองประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ

แอสเชอร์ (Asher, 1982, pp. 5-19) ได้กล่าวว่าการฟัง และการพูดออกเสียงที่ดีขึ้นว่า ขึ้นอยู่กับฝึก โดยการฝึกให้ชำนาญทั้งการฟังและการพูด ทำให้เราสามารถโต้ตอบได้อย่างถูกต้องและมีความมั่นใจที่จะใช้ภาษา ดังนั้นเราควรฝึกทักษะการฟังให้ดีก่อนแล้วจึงฝึกทักษะการพูดควบคู่กันไป

ริชาร์ด และ รอดเจอร์ส (Richard & Rodgers, 1986, p.90) ได้กล่าวถึงการสอนภาษา ด้วยวิธีแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ว่า เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เริ่มเรียนว่า เป็นวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เริ่มเรียนภาษา ซึ่งมีหลักเบื้องต้น คือ

1. วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง กระตุ้นให้สมองซีกขวาซึ่งควบคุมการเคลื่อนไหวทางร่างกายที่สมองซีกซ้ายจะมีหน้าที่ในการผลิตภาษา
  2. การฟังเพื่อความเข้าใจควรมาก่อนการพูด
  3. ผู้เรียนจะเรียนได้ดีในบรรยากาศที่ปราศจากความกังวลหรือความเครียด
  4. ผู้เรียนไม่ควรถูกบังคับให้พูดจนกว่าพร้อมที่จะพูด
  5. ผู้เรียนควรเริ่มพูดโดยการเป็นผู้ออกคำสั่งแทนครูผู้สอนและให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม
  6. คำสั่งเป็นหลักที่สำคัญของการสอน
  7. คำสั่งที่ซับซ้อนทำให้การเรียนการสอนสนุก และทำให้ผู้เรียนสนใจ
  8. คำสั่งควรปรับเปลี่ยนและหลากหลาย
  9. ผู้เรียนเริ่มเรียนภาษาโดยการแสดงท่าทาง
  10. ครูผู้สอนไม่ควรวิตกกังวลกับข้อผิดพลาดของนักเรียนมากเกินไป เพราะเป็นธรรมชาติของการเริ่มเรียนภาษา
  11. ไวยากรณ์และรูปประโยค คำสั่งควรสอนโดยทางอ้อม
  12. ครูประเมินความเข้าใจของผู้เรียนโดยการสังเกตการณ์ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้เรียน
- เวีย (Via, 1987, pp. 21-29) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้ที่ดีที่สุด คือ การเรียนรู้จากการกระทำ ดังนั้น ถ้าเราจะเรียนรู้การฟังพูดให้มีประสิทธิภาพ เราก็ต้องฟังและฝึกพูด ซึ่งจะสามารถทำให้เราใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ

จากแนวคิดต่างๆ พอจะกล่าวโดยสรุปว่า วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดความกังวลของผู้เรียน โดยไม่เน้นรูปประโยคที่ยาวเกินไป แต่จะใช้ข้อความสั้นๆ ที่พบในชีวิตประจำวัน มุ่งพัฒนาด้านทักษะการฟังและการใช้ท่าทางในการสื่อสารที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งผู้สอน พูดคำสั่งสั้นๆ พร้อมทั้งแสดงท่าทางประกอบให้ผู้เรียนปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน ปฏิบัติอย่างนี้ 2-3 ครั้ง จากนั้นจึงให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเอง เขาก็จะสามารถทำได้

จุดมุ่งหมายของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539, หน้า 87) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีสาระสำคัญ ดังนี้ วิธีแบบนี้ มุ่งเน้นนักเรียนได้มีประสบการณ์ที่สนุกสนาน การเรียนเพื่อการสื่อสารเป็นภาษาต่างประเทศ และกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ต่อไป หลังจากเรียนใน

ระดับเริ่มต้นแล้ว ในระยะแรกของการเรียนการสอน นักเรียนไม่ต้องพูดแต่เป็นผู้ฟัง และทำตาม คำบอกของผู้สอน ซึ่งผู้สอนเป็นผู้กำกับพฤติกรรมของนักเรียนทั้งหมด นักเรียนเป็นผู้เลียนแบบ การกระทำของผู้สอน โดยผู้สอนออกคำสั่งให้นักเรียน 2 – 3 คน ปฏิบัติตามคำสั่งแล้วระยะหนึ่ง เมื่อนักเรียนพร้อมที่จะพูด ก็จะเป็นผู้ออกคำสั่งเองแล้วจะเรียนอ่าน และเรียนเขียนต่อไป ผู้สอน สื่อสารกับนักเรียนทั้งชั้นและรายบุคคล ส่วนนักเรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตดูเพื่อนนักเรียน ด้วยกัน ช่วยให้เข้าใจ และจำได้ดี นอกจากนี้ให้นักเรียนพูดเมื่อพร้อมที่จะพูดช่วยลดความวิตกกังวลของนักเรียน ทำให้การเรียนภาษาเป็นเรื่องน่าสนุกและง่ายขึ้น ภาษาที่นำมาใช้ในการเรียน การสอนเน้นที่ภาษาพูด และเน้นโครงสร้างไวยากรณ์ และคำศัพท์มากกว่าด้านอื่น ๆ โดยอิงอยู่กับประโยคคำสั่ง ทั้งนี้เพราะภาษาพูดที่ใช้กับเด็กวัยเรียนรู้ภาษานั้น ส่วนใหญ่เป็นประโยคคำสั่ง ความเข้าใจคำพูดที่รับฟังควรมาพร้อมการแสดงออก ภาษาพูดจึงได้รับการเน้นมากกว่าภาษา เขียน ผู้สอนอาจจะใช้ภาษาท่าทางอธิบายให้นักเรียนเข้าใจก่อน หลังจากนั้นแทบจะไม่ต้องใช้ ภาษาของนักเรียนเลย เพราะนักเรียนเข้าใจหรือไม่จากการสังเกตการปฏิบัติตามคำสั่งของ นักเรียนเป็นเรื่องแน่นอนกว่าในครั้งแรก ๆ ของนักเรียน ต้องอดทน และแก้ไขเฉพาะที่ผิดพลาดสำคัญ ๆ เท่านั้น และควรแก้ไขอย่างนุ่มนวลเมื่อนักเรียนอยู่ในระดับสูงขึ้นไป จึงแก้ไขในรายละเอียด ค่อยไป

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539, หน้า 88) ได้สรุปแนววิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

1. การใช้คำสั่งเพื่อกำกับพฤติกรรม การใช้คำสั่งต่าง ๆ เป็นเทคนิคการสอนที่สำคัญของการสอนแบบนี้ คำสั่งทำให้นักเรียนต้องปฏิบัติตาม การปฏิบัติของนักเรียนทำให้คำสั่งนั้นมีความหมายชัดเจนขึ้น เนื่องจากแอสเซอร์ เสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีชีวิตชีวา ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าว่า การเรียนแต่ละครั้งจะใช้คำสั่งใดบ้าง ถ้าจะคิดเอาขณะที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นช้าเกินไปในชั้นตอนแรก เมื่อนักเรียนทั้งชั้นเข้าใจ ความหมายได้ชัดเจน ผู้สอนต้องปฏิบัติพร้อม ๆ กับนักเรียนด้วย ต่อมาจึงจะสั่งนักเรียนเท่านั้น การแสดงออกของนักเรียนจะช่วยให้ทราบว่า นักเรียนเข้าใจหรือไม่ นอกจากนี้ แอสเซอร์ เสนอแนะว่า ผู้สอนควรจะเรียงลำดับคำสั่งให้ต่างกันในแต่ละครั้ง หรือไม่ให้นักเรียนใช้วิธีจำ ลำดับการปฏิบัติเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้เชื่อมโยงการปฏิบัติกับภาษาเลย แอสเซอร์ เชื่อว่าเป็นเรื่องสำคัญมากที่จะต้องให้นักเรียนรู้สึกว่าเขาประสบความสำเร็จในการเรียน ฉะนั้น จึงไม่ควรให้คำสั่งใหม่เร็วเกินไป และได้เสนอแนะว่า ควรจะให้คำสั่งใหม่ครั้งละประมาณ 3 คำสั่ง

2. การสนับสนุนบาทของนักเรียนและผู้สอน นักเรียนมีโอกาสจะเป็นผู้ออกคำสั่ง ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นให้ปฏิบัติตามคำสั่งได้ แอสเซอร์กล่าวว่า นักเรียนต้องการพูดหลังจากได้เรียนไปแล้ว ประมาณสักระยะหนึ่ง นักเรียนไม่ควรกระตุ้นหรือเร่งเร้าให้พูดจนกว่าเขาจะพร้อมที่จะพูดเอง

3. การปฏิบัติคำสั่งที่ต่อเนื่องกันเป็นลำดับ ในชั้นแรก ผู้สอนออกคำสั่ง 3 คำสั่งแก่นักเรียน เช่น ให้ชี้ไปที่ประตู ให้เดินไปที่ประตู และแตะที่ประตู เมื่อนักเรียนเรียนภาษามากขึ้นแล้ว ก็จะทำให้คำสั่งจำนวนมาก และเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันได้ ตัวอย่างเช่น

Stand.
 Stop.
 Walk.
 Turn around.
 Run.
 Stand up.
 Take out a pen.
 Take out a piece of paper..
 Write a letter. (imaginary).
 Fold the letter.
 Put it in an envelope.
 Write the address on the envelope.
 Put a stamp on the envelope.
 Mail the letter.

คำสั่งต่อเนื่องกันเป็นลำดับเช่นนี้เรียกว่า action sequence กิจกรรมประจำวันหลาย ๆ อย่าง เช่น การเขียนจดหมาย สามารถนำมาแบ่งเป็นขั้นตอนตามลำดับก่อนหลัง เพื่อใช้ออกคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามได้จะเห็นได้ว่า กลวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง คือ การใช้คำสั่งเพื่อกำกับพฤติกรรมของนักเรียนที่จะพูดหลังจากได้เรียนไปแล้วระยะหนึ่ง นักเรียนมีโอกาสเป็นผู้พูดประโยคคำสั่ง ออกคำสั่งให้ผู้สอนหรือเพื่อน ๆ ในชั้นให้ปฏิบัติตามคำสั่งได้ และเมื่อเรียนวิชาภาษาอังกฤษจะให้คำสั่งจำนวนมาก และเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันได้

4. การเรียนการสอนของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีขั้นตอนในการสอน ดังนี้

4.1 ขั้นนำและทบทวนบทเรียน ครูทบทวนบทเรียนและนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูผู้สอนพูดภาษาอังกฤษ แล้วปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ให้ครูเป็นตัวอย่างพร้อมทั้งให้สัญญาณแก่นักเรียน 3-4 คน ที่เลือกมาเป็นตัวแทน ให้ปฏิบัติตามเป็นตัวอย่างพร้อม ๆ กับผู้สอน ผู้สอนออกคำสั่งเหล่านี้โดยสลบคำสั่งไปมา ต่อมาผู้สอนออกคำสั่งเหล่านั้น แล้วให้นักเรียนที่เลือกมาปฏิบัติตามคำสั่งเป็นกลุ่ม และทีละคน จากนั้นผู้สอนออกคำสั่งให้นักเรียนทั้งชั้นปฏิบัติตาม

4.2 ขั้นปฏิบัติ เมื่อครูสังเกตเห็นว่านักเรียนสามารถเข้าใจได้แล้ว ครูจะสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ โดยไม่ต้องดูแบบอย่างจากครู อาจให้ปฏิบัติพร้อมกันทั้งชั้น เป็นกลุ่มหรือทีละคน

4.3 ขั้นประเมินผลการปฏิบัติและให้ข้อมูลย้อนกลับ ครูประเมินการปฏิบัติตามโดยวิธีการสังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) โดยการพูดหรือแสดงอาการชมเชยเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง หรือให้คำแนะนำแก้ไขเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ สำหรับขั้นนี้ ครูจะต้องใช้ตลอดเวลา ทุกระยะการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

4.4 ขั้นทำแบบฝึกหัดส่งเสริมการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ โดยครูเขียนคำสั่งต่าง ๆ บนกระดานดำ ในการเขียนคำสั่งแต่ละครั้ง ครูจะปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ ให้นักเรียนดู เพื่อเป็นการสรุปย่อและประเมินผลสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้มาด้วย

กิจกรรมวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีดังนี้

อุไรวรรณ ชูพันธุ์ (2544, หน้า 27) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ได้แก่

กิจกรรมการสอนทักษะการฟัง

1. ในระยะแรกของการสอน นักเรียนไม่ต้องพูด แต่จะเป็นผู้ฟัง และทำตามผู้สอน นักเรียนจะเป็นผู้เลียนแบบการกระทำของผู้สอน โดยผู้สอนออกคำสั่งให้ฟัง และปฏิบัติตามคำสั่ง ให้ดูเป็นตัวอย่าง 2-3 ครั้ง จากนั้นให้นักเรียน 2-3 คน เป็นตัวแทนผู้เรียนออกมาปฏิบัติตามคำสั่ง โดยผู้สอนปฏิบัติตามคำสั่งนั้นด้วย ทำเช่นนี้หลาย ๆ ครั้ง จากนั้นผู้สอนออกคำสั่งให้นักเรียนเป็นตัวแทนนักเรียน 2-3 คนนั้นปฏิบัติตามคำสั่งเป็นกลุ่ม และทีละคน ให้นักเรียนทั้งชั้นฟัง และดูเป็นตัวอย่าง ต่อมาผู้สอนออกคำสั่งให้นักเรียนทั้งชั้นปฏิบัติตาม โดยผู้สอนและนักเรียนเป็นตัวแทนก็ปฏิบัติตามไปพร้อม ๆ กันด้วย

2. เมื่อผู้สอนเห็นว่านักเรียนเข้าใจคำสั่งที่สอนไปแล้ว ผู้สอนจะเริ่มออกคำสั่งใหม่ให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนปฏิบัติตามไปพร้อม ๆ กันกับผู้สอน และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเอง จากนั้นฝึกพร้อมกันทั้งชั้นเช่นเดียวกับข้อ 1

3. ผู้สอนออกคำสั่งให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนปฏิบัติตามคำสั่ง โดยผู้สอนไม่ได้แสดงท่าทางให้ดูเป็นตัวอย่าง แต่มีคำศัพท์และประโยคคำสั่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว ซึ่งนักเรียนก็ปฏิบัติตามได้

กิจกรรมการสอนทักษะการพูด

1. นักเรียนจะมีทักษะการฟังอย่างเข้าใจ จากการที่นักเรียนฟังผู้สอนพูดประโยคคำสั่งและปฏิบัติตามหลาย ๆ ครั้ง และจากการที่นักเรียนดูตัวอย่างการกระทำของเพื่อนที่เป็นตัวแทนนักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สอน เมื่อผู้สอนให้นักเรียนพูดประโยคคำสั่งที่เรียนไปแล้ว นักเรียนจะสามารถพูดได้โดยไม่ต้องกลัวว่าจะผิด เพราะได้ฟังอย่างเข้าใจมาแล้วหลายครั้ง

2. ผู้สอนจะเขียนคำสั่งต่าง ๆ ลงบนกระดาน จากนั้นจะพูดประโยคคำสั่งทีละข้อให้นักเรียนฟัง พร้อมกันนั้น ผู้สอนก็ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นให้ดูเป็นตัวอย่างด้วย แล้วจึงให้นักเรียนเป็นคนพูดประโยคคำสั่ง สั่งเพื่อน ๆ ให้ปฏิบัติตาม โดยใช้คำสั่งบนกระดาน

3. ให้นักเรียนพูดประโยคคำสั่งเอง โดยดูประโยคคำสั่งบนกระดานสั่งให้เพื่อน ๆ ในชั้นปฏิบัติตาม เป็นกลุ่มหรือทีละคน

4. ให้ตอบคำถาม ซึ่งครูหรือเพื่อนในชั้นเรียนเป็นผู้ถาม

5. จัดสถานการณ์ต่าง ๆ ในชั้นเรียนให้นักเรียนใช้บทสนทนาหรือประโยคคำสั่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

6. ให้เล่นเกมต่าง ๆ ทางภาษา เช่น เกมพูด และปฏิบัติตามคำสั่งให้แสดงบทบาทสมมุติตามเนื้อเรื่องที่เขียน

ประเภทของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

วิธีสอนแบบ TPR อาจแบ่งออกเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. **TPR-B (Total Physical Response-Body)** เป็นการสอนโดยใช้คำสั่งที่มีคำศัพท์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย (body movement) เช่น นั่งลง (sit down) ยืนขึ้น (stand up) เลี้ยวซ้าย (turn left) เลี้ยวขวา (turn right) เดินหน้า (go straight) ถอยหลัง (back) กระโดด (jump) ปรบมือ (clap your hands) หยุด (stop) กลับหลังหัน (turn around) ชูมือขึ้น (raise your hand) เอามือลง (put down your hand) โบกมือ (wave your hand) เป็นต้น กิจกรรมหรือเกมที่ใช้อาจใช้เกม Simon Says... เช่น Simon Says: "touch your nose." โดยกติกาว่าถ้าครูไม่ได้พูดคำว่า Simon Says ไม่ต้องทำตาม

ข้อควรคำนึง

1. กิริยา/ท่าทาง ทุกอย่างที่ต้องแสดงต้องสมจริง (must be real) ไม่ใช่การสมมุติ และต้อง ถูกต้อง
2. เวลาครูสาธิต ต้องพูดคำสั่งจบก่อนแล้วจึงทำท่าทาง (เพื่อตั้งใจฟังก่อน และป้องกันนักเรียนทำตามครูโดยที่ไม่เข้าใจ)
3. พูดและทำท่าทางเป็นตัวอย่างให้นักเรียนดู อย่างน้อย 3 ครั้ง
4. ทุกหนึ่งรอบของการทำท่าทาง ควรจะให้จบกระบวนการ
5. ทุกๆ การสอน ต้องทบทวนบทเรียน/คำศัพท์ในอาทิตย์ที่แล้ว หรืออาทิตย์ที่ผ่านมาโดยครูอาจทำพร้อมนักเรียน หรือ ครูสั่งแล้วให้นักเรียนทำพร้อมกันโดยทบทวนก่อนสอนคำชุดใหม่
6. พูดคำที่ต้องการสอนเท่านั้น สิ่งที่ไม่ต้องการให้นักเรียนรับรู้ก็ไม่จำเป็นต้องพูด
7. จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับคำกริยา/คำสั่งที่ต้องการสอน

2. **TPR-O (Total Physical Response-Objects)** เป็นการสอนโดยใช้คำสั่งที่มีคำศัพท์ที่เป็นสิ่งของ (objects) เช่น สมุด (book) ปากกา (pen) ดินสอ (pencil) ยางลบ (eraser) ไม้บรรทัด (ruler) แผนที่ (map) โต๊ะ (table) เก้าอี้ (chair) ประตู (door) นาฬิกา (clock) ไฟฉาย (flash light) ดอกไม้ (flower) ใบไม้ (leaf) ก้อนหิน (rock) จาน (plate) ชาม (bowl) แก้วน้ำ (glass) ช้อน (spoon) ส้อม (fork) หวี (comb) กระจก (mirror) เป็นต้น อย่างไรก็ตามการสอนในชั้นเรียนอาจพาผู้เรียนออกนอกห้องเรียน เพื่อเรียนรู้วัตถุสิ่งของต่าง ๆ หรืออาจใช้เกม bring me (a pen, a red pencil)

วัตถุประสงค์ ต้องการให้ผู้เรียนฟังคำสั่งให้เข้าใจและทำตามคำสั่ง โดยผู้สอนมีเป้าหมายให้ผู้เรียนรู้จักกลุ่มคำเกี่ยวกับสิ่งของต่างๆ

ข้อควรคำนึง

1. ต้องพูดหลายครั้งจนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจ
2. ให้ระวังคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน
3. หากว่าบทเรียนยากเกินไป ครูอาจแบ่งเป็น 2 บทเรียนก็ได้ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของเนื้อหา

4. ถ้าหากนักเรียนทำผิด ครูจะต้องทำให้ดู ทบทวน จนแน่ใจว่า นักเรียนทำได้ หากนักเรียนทำไม่ได้ ให้กำลังใจ อย่าทำให้นักเรียน เสียหน้าหรือขาดความมั่นใจ โดยทั่วไปมีข้อปฏิบัติ ดังนี้

4.1 ครูเรียกชื่อของสิ่งของ 3 ครั้ง และหยิบของสาธิตให้ดู

4.2 ให้ตัวแทน 2 คน ออกมาแสดง พร้อมกับครู และให้ผู้เรียนแสดงให้ดู 3 ครั้ง การทำ TPR-O อาจแทรกคำศัพท์ TPR-B ได้เพราะเรียนมาจากบทที่แล้ว ผสมกันไปแต่เอาง่าย ๆ ก่อน แล้วเพิ่มความยากไปเรื่อย ๆ

4.3 ให้ทุกคนทำพร้อม ๆ กัน

4.4 แบ่งเป็นกลุ่มย่อย(กลุ่มละ 3-5 คน)และปฏิบัติตามคำสั่งของครู โดยให้ผู้เรียนแสดง

3. TPR-P (Total Physical Response-Picture) เป็นการสอนเกี่ยวกับการออกคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับรูปภาพ การเลือก ภาพที่ใช้ในการเรียนการสอนควรใช้ให้เหมาะสมกับนักศึกษา โดยยกตัวอย่างคำตามจากภาพ เมื่อครูถามแล้วให้ผู้เรียนไปชี้ภาพให้ดู ไม่มีการพูดภาพที่ครูกำหนดควรเป็นภาพชัดเจนจะได้เคลื่อนย้าย คน สัตว์ สิ่งของ ไปไว้ตามตำแหน่งต่างๆของภาพได้ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียน เป็นการสอนโดยใช้คำสั่งที่เกี่ยวข้องกับรูปภาพ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนรู้จักกลุ่มคำเกี่ยวกับภาพต่างๆ มี 3 ประเภท คือ 1. ภาพโปสเตอร์ แผ่นพับ รูปภาพที่มีอยู่แล้ว 2. ภาพตัดปะจากผ้า หรือ กระดาษ 3. ภาพวาดลายเส้นหรือภาพสีที่ผลิตโดยครูหรือผู้เรียน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น

การใช้ TPR-P มีหลักการใช้โดยทั่วไป ดังนี้

1. รูปภาพที่ใช้ต้องมีสิ่งของ/กิจกรรมต่างๆ/ผู้คนที่จะสอนผู้เรียนได้
2. ครูจะสอนให้ผู้เรียนมาชี้ จับ และ สิ่งต่างๆในภาพตามที่ครูต้องการสอน
3. การใช้TPR-P อาจสอนอาทิตย์ละครั้ง แต่ถ้านักเรียนมีความก้าวหน้าอาจใช้สอนมากกว่านี้
4. ภาพหนึ่งอาจสอนได้หลายครั้ง โดยอาจสอนเสริมเมื่อผู้เรียนรู้คำศัพท์มากมายแล้ว
5. อาจใช้ TPR-B ประกอบการสอน TPR-P เช่น สอนเรื่อง ข้างหน้า ข้างหลัง ข้างๆ สอนคำเหล่านี้ก่อน จึงสอนคำจากรูปภาพ
6. ภาพควรเป็นภาพที่เหมาะสมกับบุคคลและสอดคล้องกับสภาพของนักเรียน

4. **TPR-S (Total Physical Response-Story telling)** เป็นการสอนภาษาโดยการเล่าเรื่อง โดยครูเล่าเรื่องคล้ายกับชีวิตประจำวันของนักเรียน หรือเล่านิทาน 2-3 ครั้ง แล้วให้ผู้เรียนมาแสดงละครจากเรื่องที่ครูเล่า หรือบางครั้งอาจเปลี่ยนเป็นครูอ่านให้ฟัง 1-3 ครั้ง ให้นักเรียนเขียนขึ้นมาใหม่เหมือนครูเล่าหรือไม่ แสดงว่าผู้เรียนฟังแล้วเข้าใจมากน้อยแค่ไหน ให้เริ่มจากง่าย ๆ ก่อนเป็นการสอนเกี่ยวกับการออกคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับรูปภาพ การเลือก ภาพที่ใช้ในการเรียนการสอนควรใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยยกตัวอย่างคำถามจากภาพ เมื่อครูถามแล้วให้ผู้เรียนไปชี้ภาพให้ดู ไม่มีการพูดภาพที่ครูกำหนดควรเป็นภาพตัดปะจะได้เคลื่อนย้าย คน สัตว์ สิ่งของ ไปไว้ตามตำแหน่งต่าง ๆ ของภาพได้ เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนรู้จักภาพเหล่านั้นจริง ๆ ไม่ใช่การท่องจำภาพเท่านั้นเป็นการสอนที่ใช้เรื่องเล่าการสอนภาษาโดยใช้รูปภาพ TPR-P

การสอนภาษาคด้วยการเล่าเรื่อง ควรใช้เมื่อผู้เรียนมีความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ โดยครูเล่าเรื่องราวที่คล้ายคลึงกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน หรือ นิทานเรื่องง่าย ๆ ครูเล่าเรื่องให้ฟังอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นให้ผู้เรียนออกมาแสดงเรื่อง(ตามที่ครูเล่า)โดยไม่ต้องพูด ต่อมาให้ผู้เรียนเล่าเรื่องเอง แล้วให้ผู้เรียนคนอื่นมาแสดงละครตามเรื่องที่ผู้เรียนเล่าให้ฟัง

จุดประสงค์ของ TPR-S คือ ต้องการให้ผู้เรียนฟังครูพูดให้เข้าใจและทำตามทาง โดยผู้เรียนไม่ต้องพูด เพียงแต่แสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่องเท่านั้น

ขั้นตอนวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

ขั้นตอนในการดำเนินการเรียนการสอน

วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง มีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำและทบทวนบทเรียน ครูทบทวนบทเรียนโดยครูพูดภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ซึ่งเป็นประโยคคำสั่งภาษาอังกฤษ แล้วปฏิบัติตามคำสั่งนั้นให้ดูเป็นตัวอย่าง 2-3 ครั้ง จากนั้นขออาสาสมัครหรือครูเลือกตัวแทนนักเรียน 3-5 คน พร้อมทั้งให้สัญญาณแก่นักเรียน ที่เป็นตัวแทนนักเรียนให้ปฏิบัติตามเป็นตัวอย่างพร้อมๆ กับครู ครูออกคำสั่งโดยสลับคำสั่งไปมา จากนั้น ครูออกคำสั่งให้นักเรียนที่เป็นอาสาสมัครปฏิบัติเป็นกลุ่มและเดี่ยว จากนั้น ครูออกคำสั่งให้นักเรียนทั้งชั้นปฏิบัติตาม

2. ขั้นปฏิบัติ เมื่อครูสังเกตเห็นว่านักเรียนสามารถเข้าใจคำสั่งแล้ว ครูสั่งให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ โดยไม่ต้องดูแบบอย่างจากครู อาจจะปฏิบัติทั้งชั้น เป็นกลุ่ม เป็นคู่ หรือรายบุคคล

3. ขั้นประเมินผลและให้ข้อมูลย้อนกลับ ครูจะประเมินโดยการสังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับ (feed back) โดยการพูดหรือแสดงอาการชมเชยเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไขสำหรับนักเรียนที่ไม่เข้าใจ สำหรับขั้นนี้ ครูจะต้องใช้ตลอดเวลา ทุกระยะของการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน และให้นักเรียนออกคำสั่งเลียนแบบ ต่อจากนั้น ครูผู้สอนอาจใช้

กิจกรรมเสริมการฝึกทักษะการสื่อสาร เช่น บทบาทสมมติ การเล่นเกม การแสดงท่าทาง ประกอบเพลง เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเกิดความมั่นใจในการเรียน ในการใช้ภาษายิ่งขึ้น

4. ชั้นทำแบบฝึกหัดส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยครูสรุปย่อ เขียนคำสั่งต่างๆ บนกระดาน ซึ่งในขณะที่ครูเขียนคำสั่งแต่ละครั้ง ครูจะปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ ให้นักเรียนดูด้วย เพื่อเป็นการสรุปย่อและประเมินผลสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้ว จากนั้นจะเป็นการศึกษาเนื้อหาสาระเพิ่มเติมจากใบความรู้ แบบเรียน หรือเอกสารอื่นๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง และประเมินผลสิ่งที่นักเรียนได้เรียนมาด้วยการทำแบบฝึกหัด

การวัดผลและประเมินผลของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

การวัดผลและประเมินผลของการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง วิธีการที่จะนำมาใช้ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ การสังเกตในเวลาสอน ครูควรสังเกตนักเรียนในเรื่องต่อไปนี้

1. ความสนใจและความเอาใจใส่ในการเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ในแต่ละครั้ง

2. การฟังอย่างตั้งใจ และสามารถปฏิบัติตามคำสั่งที่ผู้อื่นสั่งให้ปฏิบัติได้

3. ความถูกต้องในการใช้ภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น การใช้ประโยคคำสั่ง สั่งผู้อื่นปฏิบัติตามในการเล่นเกมน หรือการใช้ภาษาในกิจกรรมต่าง ๆ เข้าใจในเรื่องราวที่อ่าน เช่น เล่าเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องเป็นภาษาไทย ใช้ภาษาท่าทางประกอบความเรื่องในบทอ่านได้

ข้อดีของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง

สมิตรา อังวัฒนกุล (2539, หน้า 93) ได้สรุปข้อดีของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ดังนี้

1. นักเรียนได้ประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง จึงเข้าใจสนุกสนาน

2. นักเรียนไม่เกิดความเครียด เพราะไม่มีการบังคับให้นักเรียนพูด เมื่อยังไม่พร้อมที่จะพูด

3. วิธีสอนแบบนี้ เหมาะสำหรับนักเรียนในชั้นเริ่มเรียน

4. ไม่เสียเวลาในการสอนมาก เนื่องจากนักเรียนได้ประสบการณ์มาจากการเรียนภาษาอังกฤษโดยตรงจากการปฏิบัติ

นอกจากนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (2542, หน้า 4) ได้รวบรวมข้อดีของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางไว้ ดังนี้

1. ประโยคคำสั่งเป็นประโยคที่ใช้กันมากในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นลักษณะการสื่อสารโดยตรงระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง วิธีการสอนโดยใช้คำสั่งจึงเป็นวิธีที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน คือ เป็นวิธีที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (communication approach)

2. เป็นวิธีสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
  3. ในด้านภาษาศาสตร์ โครงสร้างประโยคคำสั่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานของโครงสร้างประโยคต่าง ๆ ฉะนั้น การสอนโดยประโยคคำสั่ง จึงนับว่าเป็นวิธีสร้างความรู้ ความเข้าใจ พื้นฐานที่ดีมากแก่นักเรียน
  4. นักเรียนมีข้อผิดพลาดน้อยหรือแทบไม่มีเลย เพราะนักเรียนได้ปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งผู้สอนปฏิบัติตามคำสั่งให้ดูแล้ว
  5. การที่นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งทันที ทำให้ครูไม่ต้องคอยคำตอบเหมือนกับ การสอนแบบอื่น ๆ ซึ่งทำให้เกิดบรรยากาศที่น่าเบื่อหน่ายในห้องเรียน ดังนั้น การสอนแบบนี้ยังให้ทั้งครู และนักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนการสอน และการเรียนที่มีบรรยากาศสนุกสนาน แต่ละฝ่ายสามารถได้รับข้อมูลป้อนกลับอย่างรวดเร็ว
  6. ช่วยให้เกิดความทรงจำในการเรียนที่ถาวร และต่อเนื่องไปยังทักษะอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะการให้นักเรียนได้มีโอกาใช้สรีระ (total physical) ตอบสนอง (response) สิ่งเร้า ที่เป็นคำสั่งภาษาต่างประเทศนั้น ทำให้นักเรียนต้องใช้ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อในการเรียนรู้ ซึ่งตามทฤษฎีเกี่ยวกับความจำกล่าวไว้ว่า การเรียนรู้โดยวิธีนี้ จะทำให้นักเรียนเกิดความทรงจำแบบถาวร ไม่ลืมง่าย ๆ เช่นเดียวกับคนที่จักรยาน ว่ายน้ำ หรือขับรถเป็น
  7. เป็นวิธีสอนภาษาที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ภาษาของสมอง จึงช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้รวดเร็วและสมบูรณ์
  8. เป็นวิธีที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน จึงช่วยให้ความมั่นใจในตนเองยิ่งขึ้น และเกิดแรงจูงใจในการเรียนต่อไป
  9. ครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างรวดเร็ว และกระทำได้ตลอดเวลา สามารถควบคุมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ไปสู่เป้าหมายของการสอนได้เป็นอย่างดี
- ข้อจำกัดของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง**
- สุมิตรา อังวัฒนกุล (2539, หน้า 93) ได้สรุปข้อจำกัดของวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ดังนี้
1. สิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถนำมาสอนให้เข้าใจได้ดีด้วยการสอนแบบนี้ เพราะความคิดรวบยอดของคำศัพท์ที่เป็นนามธรรม ไม่อาจแสดงได้ชัดเจน
  2. การสอนทักษะทางภาษาที่สลับซับซ้อน เช่น ทักษะการพูด และทักษะการเขียน วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง อาจไม่ได้ผลดีเท่าการสอนแบบอื่น
  3. วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ครูจะต้องมีการวางแผนการใช้ประโยคคำสั่งในการสอนแต่ละคาบเป็นอย่างดี คือ จะต้องเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้เกิดความสนุกสนาน และไม่น่าเบื่อหน่าย
- สรุปวิธีการสอนด้วยการตอบสนองด้วยท่าทาง มีสาระสำคัญ ดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์, 2542, หน้า 3)

1. TPR กระตุ้นให้สมองซีกขวา ซึ่งควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย ขณะที่สมองซีกซ้ายจะมีหน้าที่ในการผลิตภาษา
2. การฟังเพื่อความเข้าใจควรมาก่อนคำพูด
3. นักเรียนจะเรียนได้ดีในบรรยากาศที่ปราศจากความกังวลหรือความเครียด
4. นักเรียนไม่ควรถูกบังคับให้พูดจนกว่าจะพร้อมที่จะพูด
5. นักเรียนควรเริ่มพูดโดยการเป็นผู้ออกคำสั่งแทนครูผู้สอน และผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR)
6. คำสั่งเป็นหลักการสำคัญของวิธีการสอนด้วยการตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR)
7. คำสั่งที่ซับซ้อนทำให้การเรียนสนุก และทำให้นักเรียนสนใจ
8. คำสั่งควรสลับเปลี่ยนและหลากหลาย
9. นักเรียนเริ่มเรียนภาษาโดยการแสดงท่าทาง
10. ครูไม่ควรวิตกกังวลกับข้อผิดพลาดของนักเรียนมากเกินไป เพราะเป็นธรรมชาติของการเริ่มเรียนภาษา

11. ไวยากรณ์และรูปประโยค คำสั่ง ควรสอนโดยทางอ้อม

12. ครูผู้สอนประเมินความเข้าใจของนักเรียนโดยสังเกตการณ์ปฏิบัติตามคำสั่งของนักเรียน

กลวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง คือ การใช้คำสั่ง เพื่อกำกับพฤติกรรมของนักเรียน เมื่อนักเรียนพร้อมที่จะพูดหลังจากได้เรียนไประยะหนึ่ง นักเรียนมีโอกาสพูดประโยค คำสั่ง ออกคำสั่งให้ผู้สอนหรือเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนปฏิบัติตามคำสั่งได้ และเมื่อนักเรียนเรียนภาษาได้มากขึ้นแล้ว ก็จะทำให้คำสั่งจำนวนมาก และเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันได้

1. วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง สามารถสรุปได้ว่า เป็นกลวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพราะมาจากวิธีการที่ทารกเรียนภาษา โดยเริ่มฟังคำพูดจากพ่อแม่

2. การใช้การเคลื่อนไหวทางร่างกายร่วมกับภาษา

3. การเรียนรู้ที่ไม่ใช้การพูดจะใช้สมองซีกขวา

ผลดีของการจัดการเรียนการสอนแบบ TPR คือ

1. เป็นต้นแบบโดยครู ครูพูด ครูทำ ให้ผู้เรียนดูก่อน

2. เน้นการสาธิต ครูและผู้เรียนอาสาสมัครทำพร้อมกัน

3. ให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนทำไม่ได้ ไม่เร่ง ต้องแน่ใจว่านักศึกษาทำได้ ครูไม่รีบเร่งแต่จะให้

ผู้เรียนเข้าใจเอง

4. ครูให้ผู้เรียนทำเมื่อแน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจแล้ว

5. มีส่วนขยาย เพิ่มวงคำศัพท์ที่เรียนมาแล้ว

โดยทั่วไปมีแนวการสอน TPR ดังนี้

1. แนวทางการสอน TPR อาจสอนเป็นช่วงๆ วันละประมาณ 20 นาที

2. TPR-B TPR-O TPR-S อาจสอนสลับกันได้
3. สามารถนำเพลง เกม มาใช้สอนประกอบด้วย เช่น เพลงเกี่ยวกับร่างกายของเรา
4. การนำ TPR ไปใช้สอนกับวิชาต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ สุขศึกษา และศิลปะ เป็นต้น

5. การสอน TPR เป็นการสอนคำศัพท์ใหม่ๆ ครั้งแรกควรสอนประมาณ 5-10 คำก่อน โดยครูทำให้ดูเป็นต้นแบบ มีการสาธิตทำตามครู แล้วให้ผู้เรียนทำตามคำสั่งครู เมื่อเริ่มต้นกำหนดคำที่ต้องใช้ ควรตรวจสอบว่านักศึกษาเข้าใจคำที่ครูพูดหรือไม่

ข้อควรคำนึงกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวิธีสอนแบบ TPR

1. การออกแบบกระบวนการเรียนด้านภาษาจะต้องตระหนักให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในการเรียนรู้แบบต่างๆ เช่น การเรียนด้วยภาพ/สิ่งของ การเรียนด้วยการพูดสนทนา บรรยาย พรรณนา อธิบาย อภิปราย และวิพากษ์วิจารณ์สิ่งต่างๆ ได้

2. การถามคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพรรณนา อธิบาย วิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวต่างๆ ได้

3. สิ่งที่สำคัญที่สุดของการเรียนภาษาที่สองก็คือ ผู้เรียนต้องไม่รู้สึกลัวหรืออาย การเรียนภาษาที่สอง จะต้องเริ่มจากสิ่งที่นักเรียนรู้ และขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เรียน และเรื่องที่เรียนรู้จะต้องสนุกสนาน

4. การสอน TPR ใช้สอนระยะแรกที่ผู้เรียนไม่รู้จักรวมคำศัพท์ในภาษาอังกฤษ อาจใช้สอนประมาณ 1-2 เดือนแรกที่เข้าเรียนเท่านั้น

เนื่องจากโรงเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนภาษาอังกฤษโดยตรง จากการใช้ปฏิบัติในการใช้ประโยคคำสั่ง ซึ่งเป็นประโยคที่ใช้กันเป็นส่วนมากในชีวิตประจำวันของนักเรียน เป็นวิธีสอนหนึ่งที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

การสอนปกติ

การสอนปกติ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของเรื่องที่สอนได้ตามจุดประสงค์ โดยมีลำดับขั้นตอนการสอนดังนี้
 นำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน ชั้นสรุป ชั้นวัดผลและประเมินผล กรมวิชาการ (2545, หน้า 99)

1. นำเข้าสู่บทเรียน ครูใช้คำถามหรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทำให้นักเรียนเกิด ความพร้อมและเกิดความตั้งใจที่จะเรียน

2. ชั้นสอน ครูดำเนินการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ในเนื้อหา ในการสอนจะใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น การอภิปราย สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมุติ เพื่อช่วยให้การสนทนาสนใจและสร้างความสนใจนักเรียนมากขึ้น

3. ชั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปและเน้นย้ำประเด็นสำคัญของเนื้อหา เพื่อให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจและเห็นความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่างๆ ของเนื้อหาที่เรียนมาแล้ว

4. **ขั้นวัดผลและประเมินผล** เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนทดสอบและทำแบบฝึกหัดทำให้ครูทราบผลการเรียนรู้ของนักเรียน

วิธีสอนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษแบบปกติ

การสอนทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษแบบปกติ หมายถึง การสอนตามแผนการสอนตามเนื้อหาและจุดประสงค์ของการเรียนรู้ตามคู่มือ โดยมีลำดับขั้นตอนและกระบวนการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ โดยการให้การสนทนาถึงสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนหรือใช้วัสดุต่างๆ เพื่อทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 แจงจุดประสงค์ เป็นการให้ผู้เรียนทราบว่า เมื่อผู้เรียนเรียนจบขั้นตอนในเนื้อหาแล้ว ผู้เรียนสามารถฟังเรื่องและเข้าใจความหมายของเรื่อง ตลอดจนใช้ภาษาสำหรับการพูดได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ทบทวนประสบการณ์เดิม โดยการใช้คำถามหรือทำแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนคำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์และสำนวนต่างๆที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว

ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียนใหม่ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้โดยทำกิจกรรมก่อนเรียนเกี่ยวกับคำศัพท์และโครงสร้างทางไวยากรณ์ต่างๆที่ผู้เรียนจะได้ฟังจากเรื่อง

ขั้นที่ 5 ให้แนวการเรียนรู้โดยใช้รูปภาพ การสร้างสถานการณ์ เพลง เกม หรือ การเล่าเรื่องและให้นักเรียนเดาเรื่องที่จะเกิดขึ้น

ขั้นที่ 6 ลงมือปฏิบัติให้นักเรียนฟังเรื่องจากเทปแล้วทำแบบฝึกหัด

ขั้นที่ 7 แจงผลปฏิบัติ โดยครู ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำแบบฝึกหัดของนักเรียนให้คำชมเชยเมื่อนักเรียนทำงานได้ถูกต้อง แก้ไขเมื่อนักเรียนทำผิด อธิบายเพิ่มเติม เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ

ขั้นที่ 8 ประเมินผลการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้โดยการสังเกตการทำกิจกรรมและการตอบคำถามจากแบบฝึกหัดของนักเรียน

ขั้นที่ 9 ส่งเสริมความมั่นใจ และถ่ายโอนความรู้เป็นการสรุปย่อ ทบทวนบทเรียนที่ผ่านมาเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมหรือการเรียนรู้ที่ฝังแน่นขึ้น อาจทำโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มรายงานผลหรือเล่าเรื่อง เตรียมเรื่องมาพูด หรือปฏิบัติงานวิธีการต่างๆ

ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

ความหมายของความพึงพอใจ

มีนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

มอร์ส (Morse, 1955, p. 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถถอดความเครียดของผู้ที่ทำงานให้ลดน้อยลง ถ้าเกิดความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และความเครียดนี้มีผลจากความต้องการของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีความต้องการมากจะเกิดปฏิกิริยาเรียกร้องหาวิธีตอบสนองความเครียดก็จะลดน้อยลง

สเตรส และเซเลส (Strauss & Sayles, 1960, pp.5-6) ได้ให้ความเห็นว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

กู๊ด (Good, 1973, p.161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึงสภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจ และเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

จากความหมายของ ความพึงพอใจ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้น ผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดีของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

สกอตต์ (Scott, 1970, p.124) ได้เสนอความคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลในเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว และมีความหมายสำหรับผู้ทำงานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องมิลักษณะดังนี้

2.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย

2.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง

2.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียนถนัดและสามารถค้นหาคำตอบได้ แคทซ์ และโรเบิร์ต (Katz, D. ,& Robert L. K.,1983, p.163) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับผู้บริโภค (consumer) หรือผู้รับสาร (receiver) โดยผู้รับสารจะอยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำการเลือกใช้สื่อ (active selector of media communication) ซึ่งนับได้ว่าเป็นมุมมองที่แตกต่างไปจากทฤษฎีเดิมที่ไม่ให้ความสำคัญกับผู้รับสารเพราะแต่เดิมผู้รับสารถูกมองว่าเป็นเป็นผู้ถูกกระทำ ดังนั้นสมมุติฐานของทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสาร ผู้ส่งสารจึงไม่อาจคาดหมายความสัมพันธ์ระหว่างข่าวสารกับประสิทธิผลของการสื่อสาร เพราะท่ามกลางความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสอง มีปัจจัยด้าน การใช้สื่อของผู้รับสารเข้ามาเป็นตัวแปรแทรกซ้อนของกระบวนการสื่อสาร

ทั้งนี้ ปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้รับสารซึ่งแคทซ์และคณะให้ความสนใจ คือ

1. สภาพทางสังคมและลักษณะทางจิตวิทยาของผู้รับสาร (The social and psychological origins)

2. ความต้องการ และความคาดหวังในการใช้สื่อของผู้รับสาร (need, expectation of the mass media)

สองปัจจัยนำไปสู่พฤติกรรม的开รับของผู้รับสารที่แตกต่างกัน อันเป็นผลมาจากความพึงพอใจที่แตกต่างกัน และเนื่องจากทฤษฎีให้ความสนใจกับบทบาทของผู้รับสารว่าเป็นผู้เลือกใช้สื่อ ได้มีการศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร (เช่น รายได้ การศึกษา) โดยทั้งสองปัจจัยนี้ ได้รับพิจารณาว่า นำมาซึ่งเวลาว่างในการเปิดรับสื่อ (free time of media use) ขณะเดียวกันสภาวะทางสังคม และจิตใจที่ต่างกัน ก่อให้มนุษย์มีความต้องการแตกต่างกันไป ความต้องการที่แตกต่างกันนี้ทำให้แต่ละคนคาดคะเนสื่อแต่ละประเภทเพื่อสนองตอบความพึงพอใจได้แตกต่างกันไปด้วย

เฮอริเบอร์ก เมาส์เนอร์ และซินเดอร์แมน (Herzberg, F., Mausner B., & Snyderman B, 1959, pp.114-115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเดิมที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียก The Motivation Hygiene Theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (motivation factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (hygiene factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้ที่ทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือต้องการปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกหรือให้คำแนะนำปรึกษาถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน

การตอบสนองความต้องการผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานที่สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนอง

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศ และสถานการณ์รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ผลการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่นๆ ผลการปฏิบัติที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสมซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึง

พอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทนโดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลการตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจจึงเกิดขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายในเป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดขึ้นแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่างๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่น ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดทำให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับคำยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้รับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียน และผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนที่จะทำให้เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เกศินี วัชรเสถียร (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ การเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ และวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่ได้รับการสอน ภาษาอังกฤษในรูปแบบการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ และวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยมือ และวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ที่พัฒนาโดยใช้กระบวนการของ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ความรอบรู้ที่กำหนดไว้ร้อยละ 65 ของคะแนนเต็ม คือ ร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

ไพโรจน์ แก้วกัญญา (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ การเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางกับการสอนเพื่อการสื่อสาร การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี

ที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง และการสอนอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน

ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการสอนกลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และการใช้กลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนกลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจากการทำกิจกรรมการสัมภาษณ์ การเล่าเรื่องจากภาพ และการบรรยายภาพเพื่อหาความแตกต่างอยู่ในระดับดี ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ และต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ และมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งมีปริมาณ การใช้กลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่ากลวิธีปฏิสัมพันธ์ นักเรียนที่ได้รับการสอนกลวิธีในการปฏิสัมพันธ์มีปริมาณการใช้กลวิธีในการปฏิสัมพันธ์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตามประเภทของการใช้กลวิธีในการปฏิสัมพันธ์ พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนกลวิธีในการปฏิสัมพันธ์มีปริมาณการใช้กลวิธีปรับปฏิสัมพันธ์และกลวิธีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กุลเชษฐ สุทธิดี (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวน 20 คน ซึ่งคัดเลือกโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ รูปแบบการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษโดยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม แบบบันทึกการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ทักษะการพูดของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ผลการศึกษา พบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือที่เน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม ช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ความกระตือรือร้นในการทำงาน และความร่วมมือในการทำงาน

วรรณภา สุขสังข์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนหนองปลาหมื่น อำเภอแรมิม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบค่าที พบว่า ผลสัมฤทธิ์ด้านฟัง-พูด

ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

แม็กมุลิน (McMullin, 1989) ได้ศึกษาผลของเพศ และกลยุทธ์การตอบสนองด้วยท่าทาง ที่มีต่อผลความคงทนของคำสั่งภาษาฝรั่งเศสที่ออกคำสั่ง โดยนักเรียนในเมืองนิวคาส์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 95 คน ที่ได้รับเลือกมาจากชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสที่มีอยู่จำนวน 4 ชั้นเรียนแล้ว แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง และเปรียบเทียบอย่างละ 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองมี 45 คน กลุ่มเปรียบเทียบมี 50 คน เป็นชาย 21 คน และหญิง 29 คน การทดลอง การตอบสนอง กำหนดโดยการสุ่มและใช้เวลาทดลองเป็นเวลานานกว่า 5 สัปดาห์ ทำการสอนภาษาฝรั่งเศสจำนวน 80 คำสั่ง แก่ กลุ่มทดลอง โดยใช้ภาษาตอบสนองด้วยท่าทาง ผู้ถูกทดลองในกลุ่มทดลองได้รับอนุญาตให้ใช้เวลาเงียบ ๆ 1 คาบ เป็นเวลา 4 สัปดาห์แรกในการศึกษาในครั้งนี้ ในช่วงสัปดาห์ที่ 5 นักเรียนกลุ่มทดลองที่เริ่มพูด กลุ่มเปรียบเทียบที่เริ่มพูด กลุ่มเปรียบเทียบที่ได้รับคำสั่ง 80 คำสั่งเดียวกันนี้ โดยใช้กลยุทธ์ที่ไม่ใช่การตอบสนองด้วยท่าทางที่ต้องมีการฝึกการออกคำสั่งอย่างเป็นระบบโดยใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน แบบทดสอบหลังการทดลองนำมาทดสอบ 2 สัปดาห์ 4 สัปดาห์ และ 10 สัปดาห์ หลังสิ้นสุดการสอน ผู้วิจัยเองสอนทั้ง 2 กลุ่ม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1) การทดลองใช้กลยุทธ์การตอบสนองด้วยท่าทาง ทำให้ได้คะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในแบบทดสอบหลังการทดลองที่ใช้วัดความคงทนของภาษาฝรั่งเศส

2) ผลการทดลองใช้การตอบสนองด้วยท่าทางที่มีต่อความคงทนยังมีมากพอจนล่วงเวลาได้

3) สำหรับกลุ่มเปรียบเทียบ ค่าสหพันธ์ระหว่างความถนัดทางภาษาต่างประเทศกับความคงทนที่มีต่อมีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่าถึง 2 เท่า

4) การตอบสนองด้วยท่าทาง ทำให้ได้ผลทางบวกกับนักเรียนที่มีระดับความถนัดทางภาษาต่างประเทศต่างกัน

ราเชด (Rashed, 2006) ได้ศึกษาวิธีการสอนที่มีประสิทธิผล (นั่นคือการตอบสนองด้วยท่าทาง) ซึ่งสามารถนำไปใช้ปรับปรุงทักษะความเข้าใจในการฟังของนักเรียนชาวอียิปต์ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศได้ เพื่อสำรวจพฤติกรรมของนักเรียนและกลยุทธ์ที่ยอมรับได้ในการดำเนินการเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนความเข้าใจในการฟังผู้ถูกทดลอง ได้แก่ นักเรียนจำนวน 100 คน ที่เข้าเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 1 วิธีการศึกษา กำหนดนักเรียน โดยสุ่มให้อยู่ในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะทดลองและระยะอธิบาย ในระยะทดลองใช้กับแบบทดสอบก่อนทดลอง และหลังการทดลองฉบับเดียวกันกับทั้งสองกลุ่ม กลุ่มทดลองได้รับการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง กลุ่มทดลองได้รับการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยใช้วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง กลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบฟัง-พูด ใช้

แบบทดสอบในการฟัง 2 ฉบับกับนักเรียนทุกคน ในระยะอธิบายการสัมภาษณ์นักเรียน จำนวน 10 คน (ทั้งเป็นผู้ฟังที่ประสบความสำเร็จและผู้ฟังที่ไม่ประสบความสำเร็จ) จากกลุ่มทดลอง ทำการวิเคราะห์ข้อเชิงสถิติและเก็บรวบรวมข้อมูลจากทั้งสองกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง รายงานการพูดของนักเรียนนำมาจัดเข้ากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผลการศึกษา พบว่า วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางให้ผลดีกว่าวิธีสอนแบบฟัง-พูดอย่างมีนัยสำคัญในการปรับปรุงอัตราการบรรลุถึงความเข้าใจในการฟังของนักเรียน ผู้ฟังที่ประสบความสำเร็จในความเป็นพิธีการทั้งหมดสูงกว่าผู้ฟังที่ไม่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ในด้านพฤติกรรมที่แตกต่างกันและด้านกลยุทธ์ที่ยอมรับได้ พบว่า ผู้ถูกทดลองที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จใช้พฤติกรรมและกลยุทธ์อย่างเดียวกันเกือบทั้งหมด ในการปฏิบัติงานความเข้าใจในการฟัง

ชาลี (Shah, 1991) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความเข้าใจในการฟัง โดยวิธี TPR เป็นองค์ประกอบของการเตรียมความพร้อมเพื่อการพูดและการอ่านภาษาจีน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่า มีความแตกต่างกัน หรือไม่ในด้านความเข้าใจในการฟังการพูดปากเปล่า การออกเสียง ความเข้าใจคำศัพท์และการบอกความหมายของคำ ระหว่างชั้นประถมศึกษา นักเรียน และนักศึกษา ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 19 คน นักเรียน 20 คน และนักศึกษาจำนวน 7 คนทุกคนไม่มีความรู้ภาษาจีนมาก่อน และทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง วิธีที่ใช้เป็นวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง โดยการฝึกความเข้าใจในการฟังเป็นระยะเวลาสองระยะ ระยะที่สาม คือ การเขียนคำและการตอบคำถามจากการฟังการทดสอบครั้งสุดท้าย ได้แก่ การฟังเพื่อความเข้าใจ การพูดปากเปล่า การจำคำศัพท์ การอ่านตามและการออกเสียง ด้านความเข้าใจในการฟัง การพูดปากเปล่า การจำคำศัพท์ และการอ่านตาม พบว่า กลุ่มนักศึกษาสามารถทำได้ดีกว่ากลุ่มอื่น ด้านการออกเสียง พบว่า นักเรียนประถมศึกษาามีผลการประเมินสูงกว่ากลุ่มอื่น สมาชิกของทุกกลุ่มสามารถจำคำศัพท์ บอกความหมายของคำ และออกเสียงคำที่ได้ฝึก กลุ่มนักศึกษาไม่สามารถทำคะแนนสูงกว่ากลุ่มอื่นในการเลียนแบบประโยคที่ได้ยินจากการฟังเพื่อความเข้าใจ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มอื่นมีคะแนนในการเลียนแบบประโยคที่ได้ยินในการฝึกฟังมาก่อนสูง สรุปได้ว่า

- 1) อายุเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ภาษาต่างกัน
- 2) เด็กมีการตอบสนองปากเปล่ามากกว่าผู้ใหญ่
- 3) เด็กมีความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจได้น้อยไปกว่าผู้ใหญ่
- 4) การพูดสามารถทำได้เมื่อได้ฟังมาก ๆ
- 5) เด็ก ๆ จะต้องมีเนื้อหา มาก ๆ ในการพูดปากเปล่า
- 6) การฟังช่วยปรับปรุงความพร้อมในการเรียนทักษะอื่น ๆ
- 7) นักเรียนทุกระดับอายุใช้ภาษาแม่ช่วยในการเรียนภาษาที่สอง
- 8) นักเรียนทุกระดับอายุ ต้องมีฝึกทักษะการฟังเพื่อให้สามารถออกเสียงได้ถูกต้อง

9) นักเรียนที่อายุน้อยกว่ามีการออกเสียงได้ดีกว่าในขณะที่เด็กโตกว่าสามารถบอกคำศัพท์และสามารถสร้างประโยคได้ดีกว่า

ฟูรูฮาตะ (Furuhata, 2006) ได้ศึกษาวิธีการเพื่อกำหนดการรับรู้ของนักเรียนชาวญี่ปุ่นที่มีต่อวิธีสอนแบบเดิมเทียบกับวิธีสอนแบบธรรมชาติและแบบตอบสนองด้วยท่าทางสำหรับการเรียนภาษาอังกฤษ วิธีการศึกษาใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเชิงสำรวจ ซึ่งจำนวนประชากรทั้งสิ้นเป็นนักเรียน 237 คน อยู่ในโรงเรียนปกติ 104 คน แต่อยู่ในโรงเรียนหลักสูตรพิเศษ 133 คน ผลการศึกษาจากการตีความโดยรวม พบว่า นักเรียนชาวญี่ปุ่นโดยรวมชอบวิธีการและเทคนิคที่ใช้เป็นนวัตกรรมมากกว่าวิธีสอนแบบเดิม เช่น หลีกเลี่ยงการสอนไวยากรณ์ การใช้ภาษาอังกฤษอย่างเดียวของผู้สอน การเน้นทักษะการฟัง การพูดการใช้เกมและบทบาทการเล่นแบบสมมุติ การใช้อุปกรณ์เสริมการสอน และใช้คำสั่งเป็นภาษาอังกฤษ (วิธีการสอนโดยการตอบสนองด้วยท่าทาง) อย่างไรก็ตาม นักเรียนชาวญี่ปุ่นแสดงให้เห็นว่าชอบวิธีสอนแบบเดิมมากกว่า เช่น การแก้ไขข้อผิดพลาดมีค่าตอบแทนภาษาที่สองและการท่องจำรายการคำศัพท์สำหรับการอ่านจากการวิเคราะห์กลุ่มย่อย พบว่ามีแนวโน้มอย่างเดียวเฉพาะในกลุ่มอายุ คือ นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า ชอบวิธีสอนแบบใหม่มากกว่าวิธีสอนแบบเดิมเพื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนที่มีอายุมากกว่า ไม่มีแนวโน้มที่ชัดเจนจากเพศ ระดับชั้นความสามารถและประเภทของโปรแกรมหรือหลักสูตร ในด้านความชอบสไตล์การเรียน นักเรียนญี่ปุ่นชอบการเรียนที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายมากที่สุด และรองลงมา คือ การเรียนที่ใช้ลักษณะการฟัง นักเรียนชาวญี่ปุ่นชอบทำงานเป็นกลุ่มมากกว่าทำงานเป็นรายบุคคล และชอบทำงานร่วมกันทั้งสองเพศมากกว่า ความแตกต่างทางเพศในสไตล์การเรียน พบว่า นักเรียนหญิงญี่ปุ่นชอบการเรียนที่มีความเคลื่อนไหวร่างกายมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนชายชอบทำงานอยู่ในกลุ่มเพศตรงข้ามมากกว่านักเรียนหญิง นักเรียนที่มีอายุมากกว่าชอบทำงานในกลุ่มเพศตรงข้ามมากกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่านักเรียนในโรงเรียน ปกติชอบทำงานในกลุ่มเพศตรงข้ามมากกว่านักเรียนในโรงเรียนหลักสูตรพิเศษ

อุงริชต์ (Ungricht, 1998) ได้ศึกษาเพื่อระบุความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์ การเรียนกับตัวแปรในการปฏิบัติทางประชากรและทางการศึกษาและเพื่อสำรวจแบบแผนการเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนที่มีอยู่ในกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 279 คน ในขั้นนี้พบว่า มีความแตกต่างกันในการใช้กลยุทธ์การรับรู้เพื่อจัดผู้ร่วมวิจัย เข้ากลุ่มตามเพศและอายุ ระดับค่าคะแนนเฉลี่ย ระดับคะแนนอำนาจการอ่านคะแนนการประเมินแทนคอมพิวเตอร์ที่ปรับได้และคะแนนระบบสนับสนุน รวมทั้งคะแนนแบบทดสอบความถนัดทางคอมพิวเตอร์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติแล้ว ผลการศึกษา พบว่า การตอบสนองด้วยท่าทางมีความสนใจในการเรียนรู้ที่มีความหมายในเชิงลึก นักเรียนแบบเมตริกซ์เรียนรู้ได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมที่เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีกลยุทธ์ชอบรับคำสั่งแล้วปฏิบัติตาม โดยเคร่งครัดนักเรียนที่เรียนตามลำดับสามารถจัดการเรียนรู้ของตนเองได้และมุ่งเน้นในรายละเอียดได้ นักเรียนที่มีความสร้างสรรค์ใช้

ทักษะการคิดการออกคำสั่งมากขึ้นกับวิธีการเรียนรู้ของคน ข้อสรุปสำคัญจากการศึกษาคั้งนี้คือ ยังมีกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่างกันเหลืออยู่ในหมู่ผู้เรียนที่เป็นหนุ่มสาว และกลยุทธ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับการวัดการปฏิบัติทางการศึกษาเฉพาะสาขา

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง ทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะนำวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางมาพัฒนาทักษะการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพราะวิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทางเป็นวิธีการสอนที่ไม่เสียเวลาในการเรียนการสอนมาก และนักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยตรงจากการปฏิบัติ อีกทั้งเป็นวิธีการสอนที่ไม่ฝืนธรรมชาติของการสอนภาษา คือ สอนตามลำดับทักษะ โดยเริ่มจากการฟัง พูด อ่าน และเขียน เมื่อเริ่มต้นเรียนนักเรียนไม่ต้องใช้ทักษะการพูด และการเขียนใช้แต่ทักษะการฟัง ฟังให้เข้าใจและค่อยพูดได้ตอบหรือลงมือปฏิบัติ นักเรียนสามารถเรียนรู้ภาษาจากการสังเกตการกระทำของผู้อื่นและจากการปฏิบัติของตนเอง เมื่อนักเรียนได้ดูแลและลงมือปฏิบัติเอง ทำให้เกิดความทรงจำที่ถาวร และต่อเนื่องไปยังทักษะอื่น ๆ การให้นักเรียนได้แสดงท่าทางตอบสนอง สิ่งเราที่เป็นคำสั่งภาษาอังกฤษนั้น ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วและสมบูรณ์ อีกทั้งวิธีการสอนนี้ยังช่วยให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น และเกิดแรงจูงใจในการเรียนต่อไป ครูผู้สอนสามารถประเมินผลการเรียนการสอนได้อย่างรวดเร็ว จากการร่วมกิจกรรม รวมทั้งสามารถควบคุมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนให้ไปสู่เป้าหมายของการสอนได้